

prosvetni delavec

Ob dnevu mladosti

● Mladim se moramo približati z večjim zaupanjem. V vseh usodnih obdobjih naše novejši zgodovine se je naša partija z največjim zaupanjem opirala na mladino — in glede tega se nismo nikoli zmotili.

TITO 1968

● Mladi rod moramo vzgajati v duhu bratstva, enotnosti in enakopravnosti narodov Jugoslavije, v duhu zvestobe svoji socialistični domovini, svobode in neodvisnosti, v duhu humanizma in vsestranskega enakopravnega sodelovanja in medsebojne pomoči med narodi.

TITO 1958

● V naši družbi moramo izbojevati, da bo imel vsak sposoben mlad človek možnosti za šolanje in ustrezno strokovno usposabljanje, da se bodo izrazile ustvarjalne sposobnosti vsakega posameznika. Ne smemo dopustiti, da bi bilo to odvisno samo od gmotnega položaja staršev.

TITO 1968

Antun Augustinčič: Maršal Tito

Pedagoško šolstvo se prenavlja

S seje Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo

Dandanes ni nikomur lahko — ne tistim, ki snujejo in usmerjajo šolsko politiko, ne tistim, ki te usmeritve uresničujejo. In vendar skuša narediti vsak na svojem področju največ, kolikor je mogoče. Tudi v šolstvu se marsikaj premika, od časa do časa slišimo, da smo spet korak naprej.

»V zadnjih dveh letih se je marsikaj spremenilo, spremembe pa bomo občutili šele v prihodnjih letih. Drugače smo začeli obravnavati reformo usmerjenega izobraževanja, predvsem kot strokovno in ne samo kot družbenopolitično akcijo. Videti je, da se bo tudi gmotni položaj vzgoje in izobraževanja v prihodnjih letih izboljšal, da bo za to dejavnost več denarja. Začel se je spreminjati odnos do znanja, le-to smo začeli drugače vrednotiti. Uveljavlja se spoznanje, da vsak narod potrebuje svojo elito, ustvarjalce, ki bodo pomikali kolesje razvoja naprej.

Temelji so postavljeni, ostali pa so seveda problemi, nič manj zapleteni in zahtevni, kot so bili včeraj. Komite čaka torej tudi v prihodnje veliko trdega in napornega dela.

Približno take uvodne besede je povedal dozdajšnji predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo dr. Tine Zorič, ko je na nedavni seji komiteja, 14. maja predal štafeto palico svoje funkcije Franciju Pivcu, novemu predsedniku komiteja.

Sejo, na kateri so obravnavali Samoupravnega sporazuma o temeljih plana PIS za pedagoško usmeritev za obdobje 1986—1990, Poročilo o stanju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji za leto 1984—85 in Informacijo o nekaterih programskih spremembah v srednjem usmerjenem izobraževanju v šol-

skem letu 1986—87, je vodil že novi predsednik.

Obravnava Samoupravnega sporazuma o temeljih plana PIS za pedagoško usmeritev za obdobje 1986—1990 je bila priložnost, da so člani komiteja na tej seji širše spregovorili o vprašanjih, ki so bistvena za razvoj izobraževanja pedagoških delavcev

v omenjenem obdobju. Kot podlago za razpravo so dobili ugotovitve in stališča republiškega komiteja, ki so se izoblikovala ob sporazumu.

Na seji so kronološko povzeli, kako so nastajale programske zasnove izobraževanja pedagoških delavcev, ugotavljali, da le-te še zmeraj niso usklajene, to pa ovira in otežuje nadaljnje delo pri pripravi programov. Poudarjali so, kako nujna je pri oblikovanju novih VIP v visokem izobraževanju interdisciplinarnost, povezanost in prepletenost družboslovnega, pedagoškega in psihološkega znanja in znanja ustrezne stroke in ugotavljali, da so v vseh VIP zajete vsebine programskega jedra pedagoško-psiholoških predmetov. Komite podpira ustanavljanje kateder za specialne didaktike, obenem pa ugotavlja, da zelo primanjkuje habilitiranih visokošolskih učiteljev, ki bi izpolnjevali pogoje, določene v vzgojno-izobraževalnih programih. V prehodnem obdobju naj bi se odprle možnosti za podiplomski študij specialnih

didaktik, v vzgojno-izobraževalnih programih pa je treba predvideti učitelje s posebnimi nazivi.

Kakšno pedagoško šolstvo potrebujemo?

V razpravi so opozorili na več vprašanj, ki se pojavljajo pri nadaljnjem razvijanju izobraževanja pedagoških delavcev: opozarjali so na potrebno racionalizacijo tudi na področju visokošolskega izobraževanja pedagoških delavcev, na to, da so za zdaj vzgojno-izobraževalni programi na obeh univerzah in med univerzama razmešeni tako, da ni omogočen vpis v skladu z minimalnimi normativi, sprejetimi v Izobraževalni skupnosti Slovenije. Nekateri visoke šole niso pripravile programov spopolnjevanja učiteljev, ki imajo po sklepu Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje ustrezno stopnjo izobrazbe v določeni stroki, morajo pa se obvezno spopolnjevati po posebnih programih (te določi PIS za pedagoško usmeritev).

Nadaljevanje na 4. str.

Med drugim preberite

- PRED NOVIM OBDOBJEM, str. 2
- ZBRANI PODATKI O PROSVETNIH POKOJNINAH, str. 2
- MOČ IN NEMOČ REFORME, str. 3
- KRITIČNOST IN ZAUPANJE, str. 3
- NEMIRNA ŠOLA, str. 4
- MATEMATIKA IN RAČUNALNIŠTVO, str. 5
- POKOJNINSKEGA SISTEMA NI USTVARILA SPIZ, TEMVEČ ZAKONODAJALEC, str. 6
- RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA UČENCE IN ŠTUDENTE, str. 10
- REDNI RAZPISI, str. 11

O reformi odprto, strokovno in strpno

Prva celostna predstavitev evalvacijskih raziskav

Nismo za vračanje k stari šoli in ne soglašamo s preveč črnogledimi ocenami reforme. Tako zahtevnega procesa, kot je reforma, ni brez zmot in pomanjkljivosti; sproti jih moramo popravljati in dopolnjevati začeto delo.

S to mislijo je dr. Janez Sagadin, vodja evalvacijskih raziskav, sklenil svoje poročilo o izsledkih evalvacije srednjega usmerjenega izobraževanja na prvi celostni predstavitvi opravljenega raziskovalnega dela, ki je bila na skupni seji Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje in Sveta za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu Republiške konference SZDL. Seja je bila 20. 5. 1986 v Srednji šoli tehniških strok Franca Leskoška Luke, temeljne organizacije Litostroja, ki se je izkazal kot gostitelj posveta. Dopoldanski čas je bil namenjen poročilom raziskovalcev. Dr. Janez Sagadin je podal sintezo vseh projektnih raziskav, dr. Vera Doma izsledke prvega in drugega projekta (predmetniki, učni načrti, učbeniki, vzgojno-izobraževalne dejavnosti). Izsledke tretjega projekta (proizvodno delo in delovna praksa) je podal mag. Jože Režonja, izsledke raziskav o vpisu, usmerjanju in napredovanju učencev (4. projekt) pa mag. Darja Piciga. Raziskave o samoupravnih organiziranosti in mreži srednjih šol je predstavil mag. Ferdo Rečnik, mag. Ivan Kosovel in mag. Bogomir Novak sta seznanila udeležence z nekaterimi ugotovitvami tako imenovane racionalne evalvacije, mag. Tanja Šeme, Zdenko Kodelja in mag. Zdenko Lapajne pa so dopolnili predstavitev z drugimi izsledki.

Popoludanski čas je bil namenjen prvi splošni razpravi o poročilih. Obsežno raziskovalno delo in poročila bodo namreč podrobneje obravnavali še drugi družbenopolitični in strokovni organi, saj s temi raziskavami prvič dokaj vsestransko in s poglobljeno kritičnostjo razčlenjujemo srednjo šolo in mnoge pojave, povezane z usmerjenim izobraževanjem mladine. O tem, kako reformirana srednja šola skrbi za izobraževanje odraslih, na posvetu žal nismo slišali niti besede.

Ker bo v Prosvetnem delavcu objavljenih več prispevkov samih nosilcev posameznih raziskav, naj se omejimo na nekaj temeljnih spoznanj, ki so se izrazila v raziskavah in v razpravi na posvetu. Raziskovalci Pedagoškega inštituta in Zavoda SRS za šolstvo ter njihovi sodelavci so zbrali izredno veliko podatkov, mnenj in predlogov o tem, kaj je dobro, kaj pa bo treba spremeniti v zdajšnjih programih in učbenikih, v vsebini, oblikah in metodah dela v srednjem izobraževanju.

Nadaljevanje na 2. str.

ju. Spremembe, ki bodo nastale v prihodnjem obdobju, bodo tako odprte z raziskavami, ki združujejo tudi mnenja učiteljev, učencev in uporabnikov izobraževanja. Reforma se bo s tem demokratizirala: prisluhnila bo izvajalcem programov in učencem, ki so jim programi namenjeni. Če smo zadnja leta nemara kar preveč previdno in počasno odpravljali očitne pomanjkljivosti in napake nove srednje šole, bomo odslej pogumnejši, a brez zaletavosti, dopolnili programe ter spopolnili oblike in metode dela pa tudi izobraževalno tehnologijo. Programi seveda še zdaleč niso vse. Reforma se bo morala bolj opreti na učitelje, na njihove sodelavce v organizacijah združenega dela in tudi na učence. S tako imenovane zunanje reforme bo treba prenesti težišče na notranjo reformo, za kakovosten napredek vzgojno-izobraževalnega dela in njegovo večjo uspešnost.

Programsko sestavo srednjega izobraževanja, kakršno je vveljavljala reforma, bo treba v nekaterih pogledih korenito spremeniti. Znotraj posameznih vzgojno-izobraževalnih programov bo treba predmete skupne vzgojno-izobraževalne osnove bolj naravno povezati z drugimi programskimi vsebinami v skladne celote, v katerih se učna snov ne bo podvajala. Vsebinska predmeta osnove tehnike in proizvodnje naj bi bila vključena — delno ali v celoti — v strokovne predmete. V posameznih programih bo treba znova opredeliti delež praktičnega pouka in usposabljanja, saj so na primer kovinarji slabo usposobljeni za začetek dela.

Reforma je temeljila med drugim na zamisli, da je lahko srednja šola enotna tako kot osnovna šola — brez zunanje diferenciacije in delitve na programsko bolj in manj zahtevne smeri, na programe, ki vodijo predvsem v delo in tiste, ki so namenjeni predvsem pripravi za visokošolsko izobraževanje. Petletne izkušnje in evalvacijske raziskave so pokazale, da so take zamisli za naše zdajšnje razmere utopične. Razmeroma zahtevna vsebina skupne vzgojno-izobraževalne osnove ni pretežka za sposobnejše učence, manj sposobni, zlasti pa tisti, ki so se s težavo prebijali skozi osnovno šolo, pa je ne zmorejo. Taka enotnost vsebin in zahtev učencem ni v prid.

dogodki
novosti

NOVOST ZA OSNOVNO ŠOLO

Uvajanje programa
življenja in dela
v 7. razred

V osnovnih šolah uvajamo in uresničujemo Program življenja in dela že tretje leto, to je od šolskega leta 1983/84, ko so bila načela in usmeritve programa uvedena na šolo kot celoto, prenovljeni predmetnik in učni načrt pa v 1.—3. razred. V šolskem letu 1984/85 sta bila predmetnik in učni načrt uvedena v 4. in 5. razred, v šolskem letu 1985/86 v 6. razred, za šolsko leto 1986/87 pa je bilo predvideno hkratno uvajanje prenovljenega predmetnika in učnega načrta v 7. in 8. razred.

Dodajšnje uvajanje prenovljenega predmetnika in učnega načrta v več razredov hkrati je pokazalo na slabosti, ki bi jih sočasno uvajanje prenovljenega predmetnika in učnega načrta v 7. in 8. razred še stopnjevalo.

Zato učitelji in ravnatelji osnovnih šol ter pedagoški svetovci Zavoda SR Slovenije za šolstvo, ki uvajajo in spremljajo, program, zastopajo stališče, naj se s šolskim letom 1986/87 uveda novi predmetnik in učni načrt samo v 7. razred. Zavod SR Slovenije za šolstvo je dal strokovnemu svetu SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje v zvezi s prenosom prenove v 8. razred v šolsko leto 1987/88 utemeljitev.

Učitelji praviloma poučujejo isti predmet tako v 7. kot v 8. razredu, to pa bi otežila njihovo usposabljanje za delo po prenovljenem programu. Izkušnje pri hkratnem usposabljanju učiteljev za velik obseg dela (na primer za izvajanje učnih načrtov za dva razreda) kažejo, da je tako usposabljanje tudi manj učinkovito.

Sočasno uvajanje prenovljenih učnih načrtov v 7. in 8. razred bi v letu pred uvajanjem za-

htevalo izdajo učbenikov in drugih gradiv za aktivne oblike dela pa tudi opremljanje šol za pouk naravoslovnih predmetov. Dodajšnje izkušnje opozarjajo, da izid učbenikov pogosto spremlja zamuda, že ko gre za učbenike za en razred. Eden izmed bistvenih razlogov za zamudo je v tem, ker avtorji pripravljajo učbenike poleg svojega rednega dela.

Uvajanje programa življenja in dela osnovne šole je zateklo šole na različni stopnji opremljenosti za uresničevanje programa. Z enoletnim časovnim premikom pri uvajanju predmetnika in učnih načrtov v 8. razred bi pridobili nekaj časa, v katerem bi se šole lahko vsaj delno materialno pripravile na uvajanje programa. Ob uvajanju prenovljenega predmetnika in učnega načrta v 7. in 8. razred bi morali učitelji hkrati opravljati tudi spremljavo za oba razreda. Zaradi velikega obsega in zahtevnosti teh nalog ne bi mogli pričakovati ne ustrezne kakovosti ne prave motiviranosti učiteljev.

Pričakujemo, da bo Strokovni svet SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje utemeljitev sprejel, in v prvi polovici junija 1986 izdal sklep o prenosu uvajanja prenovljenega predmetnika in učnega načrta v 8. razredu v šolsko leto 1987/88.

Za delo po prenovljenem predmetniku in učnem načrtu v šolskem letu 1986/87 v 7. razredu je treba izrabiti čas, ki je še na voljo, za izboljšanje gmotnih in kadrovskih razmer na šoli. Posebna pozornost naj velja prostorom in opremljenosti za pouk tehnične vzgoje, gospodinjstva, fizike, biologije in kemije.

DARINKA SIVEC

Zbrani podatki
o prosvetnih pokojninah

Udeleženci družbenega dogovora o usklajevanju pokojnin (Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, Zveza sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije) so ob koncu minulega srednjoročnega načrtovalnega obdobja temeljito obravnavali gmotni položaj upokojencev v naši republiki. Dogovorili so se, da je treba nekatere razlike med vsemi pokojninami, uveljavljenimi v različnih časovnih obdobjih, odpraviti. V ta namen je skupščina Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji konec leta 1985 sprejela sklep o usklajevanju pokojnin nekaterih kategorij upokojencev. Na podlagi tega sklepa so bile s 1. januarjem 1986 usklajene pokojnine upokojencev, ki so bili razvrščeni v zavarovalni razred, od katerega jim je bila odmerjena pokojnina glede na kategorijo delovnega mesta in dopolnjeno pokojninsko dobo, in pokojnine upokojencev, pri katerih je bil kot zadnji za izračun pokojninske osnove, od katere jim je bila odmerjena pokojnina, upošte-

van osebni dohodek iz leta 1974 oziroma 1975.

Udeleženci navedenega družbenega dogovora pa so se dogovorili, da je treba še posebej preučiti gmotni položaj upokojencev iz določenih panog dejavnosti, med njimi tudi upokojenih delavcev iz vzgoje, izobraževanja in znanosti.

Odbor za plan in finance skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji je na svoji seji dne 25. aprila 1986 dokončno oblikoval gradivo, ki naj bi odgovorilo na to, kakšen je gmotni položaj teh upokojencev v naši republiki, rabilo pa naj bi tudi kot podlaga udeležencem družbenega dogovora o usklajevanju pokojnin za sprejem stališč in predlogov. Gradivo je poslal drugim udeležencem dogovora v nadaljnjo razpravo.

Na podlagi enotno dogovorjenih stališč vseh udeležencev družbenega dogovora bo morebitne ukrepe za izboljšanje gmotnega položaja teh upokojencev sprejela skupščina Skupnosti.

J. K.

Pred novim obdobjem

S seje skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije

Niko Žibret, predmetni učitelj in dosedanji podpredsednik IS skupščine občine Krško, je novi predsednik skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije. Izvolili so ga na nedavni (19. maja) skupščini četrtega mandata, ki je bila tudi sicer predvsem ustanovitvena.

Za podpredsednika skupščine so delegati izbrali Borisa Gabriča, predmetnega učitelja in sekretarja medobčinskega sveta ZKS za Dolenjsko. Za predsednico zbora uporabnikov so med dvema kandidatama izvolili Viktorijo Gorjup, diplomirano sociologinjo in direktorico psihiatrične bolnišnice v Idriji, za predsednico zbora izvajalcev pa so prav tako med dvema izbrali Silvo Vaupot, profesorico peda-

gogike in psihologije v srednji šoli Edvard Kardelj v Slovenj Gradcu.

Odbor za osnovno izobraževanje bo poslej vodil Leopold Kejžar, politolog in svetovalec IS skupščine SRS iz Škofje Loke, odbor za usmerjeno izobraževanje pa dr. Peter Vencelj, izredni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. Odbor za organizacijska in kadrovska vprašanja bo vodil profesor Stane Čehovin, odbor samoupravne delavske kontrole pa agronom Martin Puhan.

Pri volitvah za člane posameznih odborov je prišlo do manjšega zapleta. Posebni izobraževalni skupnosti za pedagogiko in kulturo sta namreč vložili amandma k enemu delegat-

skemu mestu v odboru za usmerjeno izobraževanje, vendar je dobil podporo samo v zboru izvajalcev. Zadevo so salomonsko uredili, tako da so preložili usklajevalni postopek, delegati pa bodo o tem delegatskem mestu glasovali na prihodnjem sestanku skupščine.

Po ustanovitveni proceduri, ki

Žagarjevih nagrad in priznanj o materialnem položaju v izobraževanju. Vse to je bilo brez kakšnega posebnega meva med delegati, le pri njem so govornika — Fran Pivca, predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo — povprašali, kako je s poračun-

DAJMO SKUPŠČINI MOŽNOST, NE LE ODGOVORNOST!

Iz uvodne besede Nika Žibreta, novega predsednika Skupščine ISS

Skupščina, ki je marca letos končala svoj mandat, je svojo delovno dolžnost opravljala v izredno težkih razmerah. Bila je vpeta v sprejete srednjoročne programe, načrtovane v drugačnih razmerah od tistih, kakršne so bile tedaj, ko so se uresničevali vpeti v izvajanje reforme usmerjenega izobraževanja ob vseh notranjih neskladjih in nedorečenosti tega projekta. Delo skupščine je padlo v obdobje gospodarske stabilizacije in številnih omejitev, od katerih so bile nekatere na nepravem mestu in nerazumne. Te birokratske omejitve so povzročile šolstvu veliko materialno in gmotno škodo, spravile učitelja kot temeljnega izvajalca vzgojno-izobraževalnih programov skoraj na rob eksistenčnega minimuma. Hkrati pa so od šolstva zahtevali, da uresničuje svojo program nemoteno v enakem obsegu in kakovostno.

Spoznanja slovenske družbe, da vodi taka politika do družbenih dejavnosti v zastoj celotne družbe, je imelo svoj epilog na 19. seji CK ZKS, ki je kritično in prizadeto ocenila položaj družbenih dejavnosti v SR Sloveniji in obračunala s pojmovanjem, da so družbene dejavnosti samo skupna poraba, ne pa tudi stvarjalke družbenega razvoja.

Tudi na novo oblikovani skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije ne bo vedno lahko najti prave poti med možnostmi in zahtevami, med potrebami in zastavljenimi cilji. Strpen dialog med uporabniki in izvajalci o programih in skupno sprejemanje kar najboljših sklepov nam mora biti cilj in pot. Če pa mora skupščina nositi velik del odgovornosti za uresničenje sprejetih politike v vzgoji in izobraževanju, potem ji moramo dati tudi možnost, da to odgovorno nalogo lahko opravi.

je vzela kar precej časa, so delegati bolj prisluhnili več, leto 1985 zadevajočim poročilom, in sicer o delu skupščine v preteklem mandatu, o stanju v vzgoji in izobraževanju — kakor ga je posnel Zavod SRS za šolstvo, o delu Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje, o gradnji domov za učence in študente, o delu odbora za podeljevanje

za minulo leto in kaj je z opravljenimi imenovanji enostavnega dela. Odgovorili bodo prihodnjim, pristojnim sindikatov pa je tako jasnil, da je enota enostavnega dela kot merilo za izračun razmerij med osebnimi dohodki pred presojo v republiški lesih.

BRANIMIR NEŠOVIČ

Posebna izobraževalna
skupnost za pedagoško
usmeritev
v novi sestavi

Skupščina Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev je 24. 4. 1986 izvolila nove organe. Skupščini predsedoval tudi v prihodnjem mandatnem obdobju Boris Fedin, podpredsednik pa bo Ivan Justinek.

Zbore bodo vodili: zbor uporabnikov Zdenka Slejko (podpredsednik Jože Jazbec), zbor izvajalcev Mirko Čuk (podpredsednik Tone Velikonja).

Odbor za načrtovanje in programiranje bo vodil Dušan Zagorč, odbor za mrežo šol, usmerjanje in stipendiranje Alenka Dolžan, odbor za kadrovska in organizacijska vprašanja Vladimir Verdenik.

Predsednik strokovnega sveta v novem mandatnem obdobju je Vinko Skalar (podpredsednik Jože Valentinčič).

Skupščina je imenovala svoje delegate tudi v svete pedagoških šol.

Novi organi posebne izobraževalne skupnosti so že začeli delo ali pa bodo to kmalu storili.

Japonski lesorez
v Narodni galeriji

Hirošiga. Nevihita, okrog 1832

Povsem izjemna razstava, ki jo ponuja ljubljanska Narodna galerija v mesecu maju, omogoča ljubiteljem umetnosti, da lahko občudujejo sto listov japonskega lesoreza iz muzeja Ukiyo v Matsumotuju, največjega japonskega muzeja za tovrstne lesoreze.

Najstarejši list je iz leta 1615, najmlajši pa sega v trideseta leta našega stoletja. Premišljen izbor, s poslušom za specifično umetnikov in motivov. Poenostavljeno lahko rečemo, da so pred nami trije tematski krogi: veliko pozornosti je namenjeno portretom žensk — zelo pomembna so oblačila in prizori z zabav. Drugo tematsko področje se navezuje na gledališče kabuki. Tretji veliki motivni krog pa prikazuje krajine v neizčrpni množici opazovanja, upodabljanja in doživljanja. Sprva so bile upodobitve krajin podrejene klišejem, s težnjo po idealni, fiktivni upodobitvi. Hokusai je uvedel »neliterarno krajino«, vrh pa je dosegel Hirošiga. Tako na razstavi sledimo lesorezom od neznane avtorja, Utamare, Kunisade, z močnim poudarkom na lesorezih Hirošige, pa do Kumijošige, Jošitošige, Jošide in še drugih. Spet poenostavljeno rečeno: od močnejših začetkov, do »zlate dobe«, pa do dekadence, kot slednje označujeta Suzuki in Oka (pri tem ne smemo misliti na evropsko pojmovanje dekadence). Čeprav se srečujemo s tujim svetom, pa je ta zelo vabljiv, poetičen in živ. Skratka, od doživetij, ki se nam trajno zariše v spomin. Zgodilo se je, da je razstava japonskega lesoreza v Narodni galeriji edina v Jugoslaviji, zato bo gotovo zbudila veliko zanimanja.

IGOR GEDRIH

O reformi odprto,
strokovno in strpno

Nadalj. s 1. str.

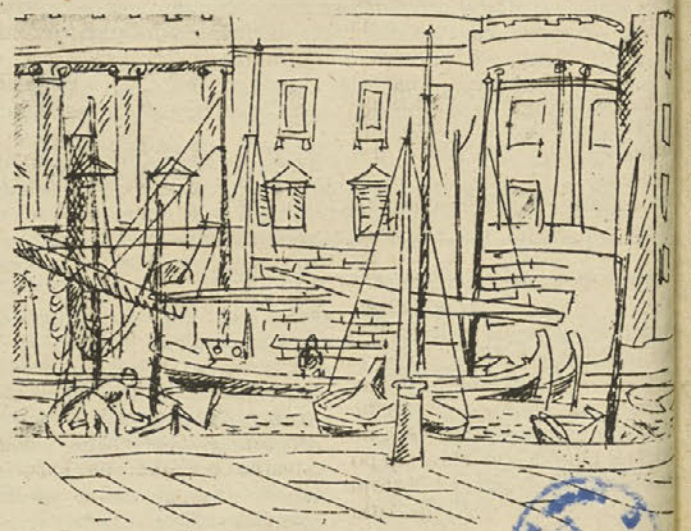
Programska sestava prihodnjega srednjega izobraževanja bo morala torej misliti na bolj in manj sposobne, na tiste, ki bodo šli po šoli na univerzo, in tiste, ki se bodo takoj zaposlili. Takšna šola mora biti notranje prehodna — pri tem lahko precej pomagajo izbirni predmeti; vsekakor pa ne sme biti sestavljena iz slepih ulic. Teh ciljev ne bo težko doseči v štiriletnih programih, ki vodijo v nadaljnje izobraževanje; precej težje pa bo zasnovati izobraževanje v usmeritvah, ki imajo hkrati dve, tri in štiriletno programe.

Evalvacija je dala mnogo novih spoznanj tudi o usmerjenju, mreži šol, proizvodnem delu, delovni praksi in pripravi, o metodologiji snovanja, usmerjanja in spremljanja reforme. Težko bi rekli, da je kar

vsaka ugotovitev raziskovalcev že tudi povsem zanesljiva in vsak predlog dokončno sprejemljiv. Pomembno je, da imamo za oceno in nadaljnje načrtovanje reforme bolj trdno podlago kot doslej in da o njej razpravljamo odprto, strokovno in strpno.

Raziskave bodo dosegle svoj cilj šele tedaj, ko bomo s skupnimi močmi preoblikovali zdajšnjo srednjo šolo in storili vse potrebno, da bo boljša od stare pa tudi od prve reformirane srednje šole. Zasnovano in načrtano spremembo bo pripravil Zavod SRS za šolstvo ob pomoči raziskovalcev Pedagoškega inštituta. Končno podoba pa naj bi zamislili dobili v Strokovnem svetu SRS za vzgojo in izobraževanje in v Svetu za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu RK SZDL, ki bo jeseni v akcijskem načrtu opredelil, kako bomo zamislili uresničili.

JOŽE VALENTINČIČ

Grafika Avgusta Černigoja

Moč in nemoč reforme

Pogovor z mag. Jožetom Režonjo s Pedagoškega inštituta o izsledkih evalvacijskih raziskav

● V javnosti so različna mnenja o reformi, usmerjenem izobraževanju in novi srednji šoli. Najglasnejši so tisti, ki pravijo, da je reforma »korak nazaj«, »papirnati tiger«, »kulturalni genocid« ipd. Kakšna bi bila — na kratko povedano — stvarna ocena reforme?

— Tokrat ne bi govoril o terminoloških zadregah, ki so sestavina vsake znanosti (vprašanje vsebuje nekaj teh zadreg, kot so reforma, usmerjeno izobraževanje, evalvacija...), ne glede na tveganje, po katerem se nemara tisti, ki raziskujejo reformo, razlikujemo v pogledih nanjo, pa bi lahko odgovoril na zastavljeno vprašanje z zadržkom. Ko tako odgovorjam »kot neposredni sodelavec« pri dveh reformnih raziskavah, je še zmeraj možnost, da me strokovnjaki, ki so skrbeli za usklajevanje programa teh raziskav, tako ali drugače dopolnijo ali popravijo.

Glede kritikov reforme bi dejal, da je večina izmed njih izrekala svoje kritike povsem odkrito, javno in so tako dali vsakomur možnost, da sodeluje v razpravi. Če tega ni bilo dovolj, so bile posamezne utemeljitve, s katerimi so kritiki reforme nastopali, najbrž le takšne narave, da bi jih bilo težko zavrniti. (Ali če povemo natančneje: nekatere kritike bi lahko pomagale preprečiti kasnejše stranske poti, v katere se je reforma vendarle ujela. Prizadevanja takšnih kritikov je treba ceniti, saj so se oddalila za javno utemeljevanje svojih pogledov na priprave in uresničevanje reforme. To je prav gotovo boljše, kot da bi se šli skrivati ali da bi ocenjevali reformo »od strani«.)

Javne razprave v preteklih letih so ponovno pokazale, da nima smisla razglasiati pretežno ideoloških in političnih izhodišč reforme, kot so npr.: šolanje naj bo demokratično, čim več ljudi naj dobi čim širšo izobrazbo, skupno šolanje naj zbljuje ročne in umske delavce itd. V tem se najbrž naša mnenja ne razlikujejo. Koristnejše bi bilo stvarno presoditi, koliko je bila naša družba tedaj, ko se je oddaljila za reformo, pripravljena (in zaradi težav v gospodarstvu gmotno zmožna) odšteti za njeno uresničevanje. Pred začetkom reforme bi se morali bolj odkrito pogovoriti o ideoloških predsodkih glede načelne manjvrednosti šolskega dualizma in o vnaprejšnji večvrednosti enotne srednje šole (ki usposablja za začetek dela in za nadaljnje izobraževanje). Izsledki nas za zdaj opozarjajo, da se je po »reformi« mesto učencev in učiteljev v vzgoji in izobraževanju poslabšalo, poslabšal se je formalnopravni položaj oseb, ki se na novo zaposlujejo, z zdajšnjo mrežo šol (zlasti s policentričnim načelom njenega oblikovanja) smo ponekod še bolj otežili možnost za izobraževanje bistrh mladih ljudi, problem socialnega razslojevanja (odprava tega problema je bil eden izmed ciljev reforme) se je z reformo še zaostрил (raziskave drugod po svetu opozarjajo na to, da šolski sistem le neznatno vpliva na reševanje problema socialnega razslojevanja) itd. Silnice, ki so delovale pri uvajanju šolske reforme, bi zagotovo dobile močno podporo, če bi se osredotočile na spreminjanje tistega, kar je bilo res treba spremeniti. Vedelo se je, da se je do reforme vsako leto okoli 12.000 učencev po šest mesecev izobraževalo v poklicnih šolah (šole s periodičnim poukom). To se je vleklo zares sramotno dolgo. Vendar za rešitev tega problema ni bilo utemeljenih razlogov, na podlagi katerih so v Sloveniji po približno štiristoletnem obstoju gimnazije le-to ukinili. (Podatki o tem, da je bilo precej gimnazij, ki se niso nadalje izobraževali, pa so tako ostali brez pokli-

ca, niso prepričljivi). Še dobro, da so se ljudje potem, ko je bila na obzoru že naslednja »žrtev za odstrel« (naravoslovno-matematični usmeritev, ki se »nikakor ni ustrezno ujemala z zasnovo reforme«) povezali in so v javnih nastopih z utemeljitvami preprečili, da bi bila še ta ukinjena.

Izsledki reformnih raziskav kažejo različne pomanjkljivosti in slabosti — tudi gledano s tistih zornih kotov, ki jih tu še nismo mogli navesti (te slabosti se kajne, evalvacija...), ne glede na tveganje, po katerem se nemara tisti, ki raziskujejo reformo, razlikujemo v pogledih nanjo, pa bi lahko odgovoril na zastavljeno vprašanje z zadržkom. Ko tako odgovorjam »kot neposredni sodelavec« pri dveh reformnih raziskavah, je še zmeraj možnost, da me strokovnjaki, ki so skrbeli za usklajevanje programa teh raziskav, tako ali drugače dopolnijo ali popravijo.

● Precej dobronamernih kritikov reforme je zaskrbljenih, ker menijo, da srednješolski, ki so končali štiriletno program srednjega usmerjenega izobraževanja, niso tako pripravljeni za visokošolski študij kot njihovi predhodniki. Ali lahko to objektivno ocenimo na temelju evalvacijskih raziskav?

— Žal to vprašanje ni bilo eden neposrednih ciljev mojega preučevanja. Z njim so bolj seznanjeni raziskovalci na Centru za razvoj univerze v Ljubljani, kjer imajo bogate empirične podatke o uresničljivosti in učinkovitosti štiriletnih programov srednjega usmerjenega izobraževanja. Na inštitutu ostajamo za zdaj brez prave podlage, ko iščemo odgovore na to vprašanje tudi zaradi nedokončane evalvacijske raziskave Racionalna evalvacija vzgojno-izobraževalnih programov. Pri tej nalogi so nastale spremembe, kar zadeva nasilne naloge, tako da bodo izsledki raziskave na voljo letošnjega junija. Iz podatkov, ki so zdaj na voljo, razberemo, da večina visokošolskih programov zahteva čimveč temeljnih znanj kot vstopnico za vpis v visokošolsko izobraževanje. Z zdajšnji štiriletni programi so vse preveč dajali prednost tako imenovanim uporabnim disciplinam (craft sciences) na škodo tradicionalno uveljavljenih akademskih disciplin (academic sciences). Tudi to, da se pripravljala prenova omenjenih programov, dokazuje, da učenci, ki so doslej končali štiriletno programo za visokošolski študij, niso toliko pripravljeni, da bi bili lahko s temi programi zadovoljni. Nemara nas na neustreznost omenjenih programov opozarjajo stališča Slovenske akademije znanosti in umetnosti do vprašanj reforme univerzitetnega študija (glej Delo, februar 1985, PP 29). Akademiki so že tedaj menili, »da te šole ne dajejo tistega znanja, ki bi dijaku omogočilo uspešen študij na višji ali visoki šoli«. SAZU je že tedaj opozorila, da velika večina učencev v reformiranih štiriletnih šolah ne dobiva temeljnega znanja, ki bi zagotavljalo uspešen nadaljnji študij na posameznih fakultetah. Četudi je bila ta ugotovitev podana nekoliko prej, preden je bilo mogoče dobiti stvarne podatke, pa kaže, da bodo dobljeni izsledki takšno oceno potrdili.

● Tisti, ki zaposlujejo strokovne delavce, — le ti se usposo-

bijo v programih druge, tretje in četrte stopnje usmerjenega izobraževanja — sicer niso tako glasni pri kritičnem ocenjevanju reforme, imajo pa o njej svoje mnenje. V nekaterih panogah so zadovoljni z mladimi, drugod pa pravijo, da niso dovolj pripravljeni za začetek dela...

— Vzgojno-izobraževalni programi srednjega izobraževanja so zasnovani na nekaterih domnevah, ki jih je treba temeljito pretehtati. Ena izmed njih je usposabljanje mladine za širša področja dela oziroma za več poklicev; to naj bi omogočalo večjo prožnost pri zaposlovanju. Ta domneva je že od začetka vsebovala nevarnost, da se bodo učenci pri izobraževanju v šoli po marsikaterih programih manj usposobili za samostojno opravljanje nekaterih del in nalog. Temeljila je tudi na upanju, da bo predvideni »manjko« mogoče nadomestiti kasneje s programi usposabljanja, saj naj bi programi srednjega izobraževanja omogočali, da se bodo pripravniki v razmeroma krajšem času lahko usposobili za konkretno delo v primerjavi s prejšnjim (poklicnim) šolstvom. To pa je verjetno pomenilo preveliko breme za združeno delo, saj kažejo podatki, da sta bila priprava in uresničevanje programov usposabljanja šibki točki pri uresničevanju te domene. V veliki večini so se morali ozi bolj omejiti na »training« tistih mladih ljudi, ki so te programe končali (da bi tako zagotovili ustrezno kadrovsko reprodukcijo v proizvodnji), namesto da bi se posvetili organskemu povezovanju vzgojno-izobraževalnih programov in programov usposabljanja, kot je to zamišljeno v smernicah in v Zakonu o usmerjenem izobraževanju.

● Kritike združenega dela — tako pri nas kot v drugih republikah — kažejo, da bi morali z mnogo večjim posluhom prilagoditi obseg praktičnega usposabljanja potrebam dela v posameznih panogah. Kaj menite o tem po evalvacijskih raziskavah?

— Gre za občutljivo vprašanje, ker pa ga nismo ustrezno reševali, so posamezne panoge ostale brez ustrezno usposobljenih mladih ljudi. Menim, da bi pomenilo togo uresničevanje načela »s posluhom prilagajati obseg praktičnega usposabljanja potrebam dela v posameznih panogah« to, da bi usposabljali mladino za nekaj, česar tedaj, ko bo za to usposobljena, več ne bo. Hitre spremembe v sestavi dela pomenijo za mnoge mlade ljudi, ki so preozko usposobljeni, slepo ulico, iz katere jih skušamo reševati s tako imenovanimi uvajalnimi programi v nove delovne razmere. Za zdaj bi bilo treba nekaj storiti zlasti v tistih panogah, kjer so praktično usposabljali ne glede na potrebe dela. Če v teh panogah vendarle ne gre za pretežno »repetitorsko delo«, bi morda (podobno kot ravnajo drugod v svetovni) bolj prenesli uresničevanje posameznih delov programov v tiste ozke, kjer imajo za tako uresničevanje ustrezne možnosti.

● Veliko je kritik na račun predmeta osnove tehnike in proizvodnje. Kaj se je pri tem predmetu obneslo, kaj ne, kaj bi bilo treba spremeniti?

— Če bi bilo v vzgojno-izobraževalnih programih zadovoljivo rešeno vprašanje temeljnih predmetov (materinske, tuji jezikov, skupine naravoslovnih učnih predmetov, matematike, filozofije z logiko, sociologije in morda še katerega učnega predmeta) bi bilo več možnosti, da bi se rešili iz nekaterih zadreg, ki se pojavljajo pri tem predmetu. Sestava tega predmeta spominja še zmeraj na pêle-mêle, kamor so uvrščene vsebine iz družboslovnih, pedagoško-psiholoških, naravoslovno-matematičnih in čistih učnih predmetov s proizvod-

no-tehničnega vzgojno-izobraževalnega področja. Nastaja vprašanje, ali je takšno učno-vzgojno področje še pedagoško mogoče in smiselno? To je neprijetno zaradi prekrivanja učne snovi. Prav gotovo bo treba poiskati rešitve v krepitvi korelacij med znanji iz različnih učno-vzgojnih področij. Dodati je treba, da je bilo dozdašnje število ur v posameznih usmeritvah za ta učni predmet previsoko. Med dobre stvari moramo šteti razmeroma dobro opremljenost šol z opremo in učili in primerno urejenost kabinetov. Škoda, da ni bilo dovolj poskrbljeno za ustrezno usposabljanje učiteljev za to področje.

● Načrtno uvajanje mladih v delo s proizvodnim delom in delovno prakso in med pripravništvo nalaga združenemu delu in tako imenovanim uporabnikom nove obveznosti. Kako jih izpolnjujejo in koliko to vpliva na končno usposobljenost mladih za delo?

— Pri načrtovanju in uresničevanju proizvodnega dela in delovne prakse smo žal prepogosto zmotno pričakovali, da bomo dosegli smotre delovne vzgoje že, če bomo posiljali mladino na takšno »vzorčno« proizvodno delo. Prevečkrat smo zanemarljivo resnico, da lahko dosežemo smotre le pri dobro organiziranem proizvodnem delu in delovni praksi. Kaže, da imajo pri organiziranju proizvodnega dela in delovne prakse odločilno vlogo vsebinska izbira dela, medsebojni odnosi delavcev v delovnih skupinah, strokovno vodenje delovnega procesa in smotnost le-tega. Načrtno uvajanje mladih v delo s proizvodnim delom najbrž ne more obroditi omembe vrednih uspehov, ker v dveh ali treh tednih takšnega uvajanja tako ali tako ni mogoče izpeljati, četudi bi proizvodno delo in delovna praksa potekala v idealnih razmerah. Ne gre za to, da bi v tem kratkem času usposobili mladino za to ali ono vrsto dela. Gre pa za grenko spoznanje, da pri prvem rodu učencev usmerjenega izobraževanja ni bilo mogoče zaradi prevelikega števila udeležencev (čez 20.000) praviti in izpeljati dovolj kakovostnega proizvodnega dela in delovne prakse. Zaradi tega je mladina tu in tam opravljala proizvodno delo in delovno prakso z odporom. Glede tega so za prihodnje šolsko leto predvidene posamezne spremembe, da bi omilili težave iz preteklosti.

Vprašanja: JOŽE VALENTINČIČ

Sindikati o osnovnem izobraževanju

Predsedstvo republiškega sveta zavez sindikatov Slovenije je z amandmajem k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli predlagalo spremembo 55. člena, tako da se 3. odstavek v celoti spremeni in doda 4. odstavek. Besedilo 3. in 4. odstavka bi se tako glasila:

Izobraževanje odraslih se organizira v posebnih oddelkih osnovnih šol, v osnovnih šolah za odrasle in na delavskih univerzah, katerih ustanovitelj je občina. Organizacija in razporeditev vzgojno-izobraževalnega dela se prilagaja delovnim in drugim obveznostim odraslih.

Za osnovno izobraževanje odraslih, ki ga organizirajo delavske univerze, veljajo določbe tega zakona o pogojih za delo in pedagoškem nadzoru.

Za kaj pravzaprav gre? Po Zakonu o osnovni šoli, sprejetem leta 1980, se »osnovno izobraževanje odraslih organizira v posebnih oddelkih osnovnih šol ali v osnovnih šolah

RAZLIČNI POGLEDI NA REFORMO

Kritičnost in zaupanje

Mnenja o reformi in usmerjenem izobraževanju se danes zelo razlikujejo — ne samo v naši republiki, marveč v vsej Jugoslaviji. Tistih, ki bi reformo v celoti zagovarjali ali jo celo hvalili, pravzaprav ni več. Nemara je bilo preveč visokih napovedi in lepih pričakovanj, premalo pa možnosti, da bi jih v nekaj letih tudi uresnili.

Ocene reforme pri nas nihajo med zmerno in ostrejšo kritičnostjo na eni strani ter popolnim razvrednotenjem reformnih zamisli in prizadevanj na drugi. Najglasnejši so tisti, ki govorijo o popolnem polomu reforme in njenih zlobnih nakanah, o zamanovitosti celih rodov, ki jih je reforma oplazila.

Nič čudnega torej, če je tudi slovensko javno mnenje, če sodimo po letošnji raziskavi, reformi malo naklonjeno. 43 odstotkov vprašanih meni, da je izobraževanje zdaj slabše urejeno kot pred reformo, le 16 odstotkov pa misli, da je boljše — drugi menijo, da je enako kot prej ali pa se niso opredelili. Samo 15 odstotkov soglašajo z ukinovitvijo gimnazij, 45 odstotkov anketiranih pa meni, da bi gimnazije ne bili smeli ukiniti. Domala polovica je torej skeptična do reforme.

Vemo, da javno mnenje ne nastaja samo po sebi. Vemo, da se spreminja, in torej nikakor ni nujno verodostojno. To, kar nas ob tem mora skrbeti pa je, ali ustvarjanje takega javnega mnenja ne pomeni obenem tudi sejanje nezaupanja v šolo, v pedagoške delavce in njihovo delo.

Ocene reforme se zelo razlikujejo tudi v strokovnih krogih, celo med njenimi raziskovalci. Medtem ko so nekateri prepričani v to, da je mogoče premagati ugotovljene napake in pomanjkljivosti, so drugi nezaupljivi do celotne zasnove reforme. Nekateri pravijo, da so svede strani reforme zelo redke in da so imeli bolj pravljeni nasprotniki, kot pa njeni zagovorniki. Na posvetu o evalvacijskih raziskavah smo te dni slišali povsem drugačno mnenje nekaterih ravnateljev srednjih šol.

Rekli so, da niso učni uspehi v sedanjih štiriletnih naravoslovnih, družboslovnih in pedagoških programih nič slabši, kot v prejšnjih gimnazijah, prej nasprotno. Predstavniki strokovnih šol so prav tako menili, da prikazujemo javnosti usmerjeno izobraževanje mnogo bolj črno, kot je v resnici. In ti ravnatelji upravičeno trdijo, da so njihova mnenja verodostojna, saj delajo že desetletja na šolah in poznajo uspešnost prejšnjih in današnjih rodov.

Med udeleženci posveta o evalvaciji je bila opravljena improvizirana anketa s podobnimi vprašanji kot pri slovenskem javnem mnenju (vprašalnik je izpolnilo 58 udeležencev). Izkazalo se je, da udeleženci posveta — člani Strokovnega sveta SR za vzgojo in izobraževanje, Sveta za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu RK SZDL, raziskovalci in drugi povabljeni gostje — precej ugodneje ocenjujejo stanje po reformi: 42% jih meni, da je srednje šolstvo zdaj bolj urejeno kot prej in le 28%, da gre na slabše. Ta anketa, ki je bila narejena po predstavitvi izsledkov evalvacijskih raziskav, kaže, da ima optimizem stvarno podlago. Vendar bi po sedanjih izkušnjah in spoznanjih polovica udeležencev gimnazije raje posodobila, kot pa jih odpravila.

Ob taki pestrosti mnenj je odprta in strpna razprava ne samo demokratična nujnost, marveč tudi edina možnost. Nič manj pa ni pomembno, da se skupna prizadevanja usmerijo v nadaljnje oblikovanje in spopolnjevanje usmerjenega izobraževanja — z jasnimi cilji in načrti, pa tudi z zaupanjem v našo skupno sposobnost in voljo, da izoblikujemo šolo, ki jo zahteva jutrišnji čas.

Vzgoja in izobraževanje je dolgoročen proces. Za njegovo uspešnost so potrebni primerni gnotni temelji, nič manj pa niso potrebni moralni temelji, h katerim spada zaupanje učencev, staršev in celotne družbe v šolo in učitelja.

J. V.

Je treba tudi to, da se odrasli noče vračati v okolje (šolska zgradba, učiteljski kader), kjer je doživljal neuspehe v izobraževanju. Gotovo ne gre zanemariti skrbi za kakovost osnovnega izobraževanja odraslih. Spričevalo o končani osnovni šoli mora zagotoviti enako raven temeljnega znanja, kot ga zahtevamo od mladine, ne glede na to, kdo je izvajalec osnovnega izobraževanja. Praksa kaže, da so osnovne šole za mladino po večini zgolj formalne nosilke osnovnega izobraževanja odraslih, saj andragoško vodenje tudi zdaj v celoti prevzemajo delavske univerze. Tako predlagana sprememba 55. člena Zakona o osnovni šoli bi torej delavskim univerzam dejansko omogočila samostojno organizacijo osnovnega izobraževanja odraslih. Kakovost tovrstnega izobraževanja pa bo treba zagotavljati z ustreznimi verifikacijami oziroma oddelkov in s stalnejšim pedagoškim nadzorom.

M. V.

ŠKOLNA ŠOLA SE PRENAVLA

Kako se uresničuje učni načrt za spoznavanje narave in družbe

delo
šola

Uresničljivost učnega načrta je neposredno povezana s problematiko in z uresničevanjem vzgojno-izobraževalnih ciljev v posameznem razredu. Zato ne moremo vrednotiti uresničljivosti učnega načrta v kšnem razredu samo z učnimi vsebinami, ne da bi upoštevali poleg obrazbenih tudi funkcionalne in vzgojne naloge pouka posameznega učnega. Tako je ob oceni uresničljivosti učnega načrta pomembno mnenje o uresničevanju ali obravnavi vsebine glede na čas, ki na voljo, ali glede na število ur na leto, temveč tudi to, koliko znanja pridobili učenci, kako (z aktivnimi metodami) in koliko so ob tej razvili tudi svoje sposobnosti in nagnjenja ter kako in koliko so izkoristili svoje osebnostne lastnosti. To poudarjam predvsem zato, ker lahko učni načrt uresničljiv tudi, če je preobsežen in prezahteven, na račun preobremenjenosti učencev ter zapostavljanja funkcionalnih in vzgojnih nalog. Zato je treba ocenjevati uresničljivost učnega načrta celostno in pri tem upoštevati cilje posameznega razreda. V šolskem letu 1984—85 smo s pomočjo učiteljev ocenili tudi uresničljivost učnega načrta za spoznavanje narave in družbe.

Menijo učitelji o obsegu učnega načrta

Aktivni učitelji 1. razreda menijo, da učni načrt z ocenami »primerno obsežen« do »preobsežen«. Večina jih ugotavlja, da celotno število ur v razredu ne zadošča za celotno in celostno utrjevanje in navajanje zlasti širših tematičnih celot (življenjski prostori). Učitelji tudi ugotavljajo, da nekateri učenci iz socialno in kulturno slabše razvitega okolja niso dovolj razviti duševnih in telesnih sposobnosti, ki so podlaga za pridobivanje in urejanje znanja in spoznanja za dejavno učenje. Večina teh učencev običajno je tudi minimalni obseg priprave na šolo, to pa ne zadošča za učenje nekaterih pomembnih sposobnosti in ne odpravlja primanjkljajev v socialnem in intelektualnem razvoju. Zato namenjajo učitelji več časa temeljnemu učenju in učenju v opazovanju naravnih in drugih pojavov.

Nekateri aktivni učitelji 2. razreda so menili, da je učni načrt »preobsežen, saj »praktično delo« radi počasnosti in nespretnosti

učencev vzame veliko časa. Težava je tudi v tem, ker je obseg vsebin prevelik, nekatere vsebine se ponavljajo iz 1. razreda. V aktivih, kjer prevladuje ocena primeren, pa dajejo učitelji večji poudarek tistim temam, ki so pomembne za posamezno okolje in izbirajo teme glede na življenjske potrebe, izkušnje in sposobnosti učencev. Aktivni učitelji 3. razreda pa so menili, da je treba večino ur nameniti obravnavi učne snovi, časa je zmanjkovalo zlasti za praktično delo, poskuse, opazovanja, ogleda in ekskurzije.

Aktivni učitelji so tudi predlagali, naj bi skrajšali ali črtali nekatere teme v posameznem razredu. Tako so v 1. razredu preobsežne teme Sorodstveni odnosi, Geografski pojmi, skrčili bi lahko tudi snov o domačih živalih. Nekateri teme so sestavni del celotnega vzgojnega procesa in jih zato ne kaže obravnavati samo kot teme v učnem načrtu, pač pa kot trajno nalogo vzgojnega vplivanja in moralnega oblikovanja učencev. V 2. razredu so po mnenju aktivnih učiteljev preobsežne teme o tem,

kako so si ljudje uredili bivališča, o vodi, o prometu, o domačih živalih, dvomljivo je obravnavanje krajevne skupnosti in ozdov, težko je uresničiti tudi temo Gradnja modelov gradbenih objektov in preprostih tehničnih naprav. Aktivni učitelji 3. razreda predlagajo večjo uskladitev vsebin spominskih dnevo in praznikov od 1. do 3. razreda ter povezanost z vsebino teme Naša ožja domačija v sedanjosti, preteklosti in prihodnosti. Uskladije je treba tudi snov o prometni vzgoji, skrčiti pa snov o občinski skupščini in o delavskem svetu.

V zvezi z oceno o obsežnosti učnega načrta je treba opozoriti na ugotovitve pedagoške službe, da je nekaj težav pri uresničevanju smotrov in ciljev nalog predmeta SND tudi v tem, ker učitelji nepravilno razbirajo učni načrt. Pogosto širijo učne teme, namesto da bi obravnavali snov in oblikovali pojme po metodi vzorca. Događa se celo, da uvrščajo tiste vsebine in primere, ki niso značilni za okolje in niso učencem izkustveno blizu. Učitelji tudi premalo poznajo učne načrte naravoslovnih in družboslovnih predmetov v celotni vertikalni osnovne šole pa tudi razredne stopnje, zato se snovi podvaja in kopiči. Vse to pa se zrcali v prevelikem številu pojmov, ki jih obravnavajo pri posamezni temi, posredno pa tudi v neaktivnih metodah dela in preobremenjenosti učencev. Vsebine, ki se iz razreda v razred razširjajo v koncentričnih krogih, učitelji mnogokrat obravnavajo ponovno ne glede na poprejšnje znanje učencev.

Kakšen je učni načrt po zahtevnosti?

Aktivni učitelji 1. in 2. razreda menijo, da je učni načrt za spoz-

navanje narave in družbe primerno zahteven. V 1. razredu so zahtevnejše teme o geografskih pojmi in sorodstvenih odnosih. Diferenciacija in individualizacija dela se je bolj nanašala na delitev nalog in dela v zvezi z zbiranjem gradiva in pri opazovalnih nalogah. Učitelji 2. razreda pa menijo, da so nekoliko prezahtevne teme o krajevni skupnosti, o delovni organizaciji in o vremenu. Učitelji tudi opozarjajo, da nekatere naloge v zvezi s »praktičnim delom« presegajo sposobnosti, zmogljivosti in spretnosti učencev. Ob tem navajajo: pretakanje vode, izdelovanje gradbenih modelov z uporabo vzvoda, kolesa in vrvi. Večina aktivnih učiteljev 3. razreda ocenjuje učni načrt kot primerno zahteven, nekaj aktivov pa ga je ocenilo kot prezahtevnega. Ocena je namreč tesno povezana z razmerami, v kakršnih učitelji in šole delujejo. Prezahtevne so zlasti teme: Tloris, Zmanjšano merilo, Zemljepisna skica, Krajevna skupnost in nadaljnji razvoj kraja, Skupščina občine in njene naloge, Delavci v proizvodnji in družbenih dejavnostih, Nalezljive bolezni, Spoznavanje enostavnega električnega kroga, Risanje shematskih električnih vezij, Razstavljanje in sestavljanje enostavnih tehničnih predmetov in spoznavanje funkcij njihovih sestavnih delov.

Kako je z utrjevanjem in ponavljanjem oziroma pridobivanjem trajnega znanja, spretnosti in navad

V 1. razredu namenjajo učitelji potrebno pozornost utrjevanju in ponavljanju, tako da učenci pridobijo potrebno znanje ter si razvijajo različne spret-

nosti in navade. Vendar pedagoška služba ugotavlja, da utrjevanje in ponavljanje pogosto ni kakovostno. Pogosto je na stopnji »enostavne reprodukcije«.

Kljub napredku glede ustvarjalnosti učiteljev in dejavnosti učencev se pri pouku še uporabljajo takšne oblike samostojnega dela učencev, ki so vezane na uporabo delovnega zvezka in podobnih nalog tipa »papir-svinčnik«, ki jih pripravijo učitelji, premalo pa je neposrednega opazovanja ob različnih ogledih, pri praktičnem delu v učilnici in v naravi. Pomembna je tudi ugotovitev, da je uresničevanje vzgojnih nalog zelo odvisno od učiteljeve pripravljenosti in usposobljenosti, od njegove zavzetosti pa tudi od lastnosti njegove osebnosti. Tako lahko učitelj bolj ali manj izrablja vzgojne okoliščine in učne vsebine za dejavno delo in moralno oblikovanje učencev.

Aktivni učitelji 2. razreda opozarjajo, da jim zmanjkuje časa za utrjevanje in ponavljanje. Učitelji tudi navajajo številne teme, pri katerih je mogoče uveljaviti dejavno in samostojno delo učencev. Uvajanje učencev v opazovanje, poskusno delo in elementarno preučevanje zahteva temeljitejšo pripravo učitelja in ustrezno strokovno in pedagoško-psihološko znanje.

Tudi aktivni učitelji 3. razreda menijo, da je za utrjevanje in ponavljanje učne snovi premalo časa. Učne vsebine so že zahtevne in terjajo od učenca jasne prostorske in časovne predstave, logično razumevanje in sklepanje. Ugotovitve ob snemanju pouka kažejo, da so učitelji še močno vezani na prejšnji učni načrt in da so premalo samo-

stojni pri oceni ustreznosti učne vsebine za doseganje ciljev. Učitelji niso še uveljavili funkcionalne in vzgojne naloge in premalo upoštevajo cilje prenove.

Tudi »praktičnemu delu« namenjajo premalo pozornosti oziroma ga izvajajo v minimalnem obsegu tudi zato, ker ni na voljo primernih tehničnih sestavljenk, gradiva, orodja in potrebščin za poskuse. Opazna so prizadevanja nekaterih učiteljev pri usposabljanju učencev za načrtno opazovanje. Učence navajajo na razlikovanje bistvenega od nebitnega, na pravilno tehniko zapisovanja opažanj in podatkov, na pripravo na opazovanje, na postavljanje vprašanj ipd.

Događa se tudi, da na terenu ali v naravi učenci ne rešujejo naloge na podlagi samostojnega opazovanja in lastnega razmišljanja, pač pa jim je temeljni vir informacij učiteljeva razlaga. Utrjuje se zavest, da je nujna večja vzgojna usmerjenost pouka, ki pa je še zmeraj predvsem odvisna od poslušnosti posameznega učitelja za vzgojno oblikovanje.

Zbrali smo tudi predloge in pripombe v zvezi z učnimi sredstvi oziroma z didaktičnim gradivom. Učitelji zelo pogrešajo zlasti priročnik za praktično delo in naravoslovne dejavnosti. Pri strokovnem spopolnjevanju se zavzemajo za seminarje o praktičnem delu, o ekskurzijah v naravo, uresničevanju vsebin tehnične vzgoje in o diferenciaciji in individualizaciji pouka.

MILAN ADAMIČ

FORMATIZACIJA POUKA MATEMATIKE

Matematika in računalništvo

Na začetke pouka računalništva v slovenskih srednjih šolah ed 15 leti in na vsebinsko zgradbo tega predmeta je prav gotovo vplivalo takratno pojmovanje računalniške pismenosti, pa tudi to, da so računalništvo poučevali učitelji matematike: promiranje je bilo zasnovano etežno na matematičnih zgleh (najprej v fortanu, potem v scalu). Čeprav je pri reševanju oblemov njihova matematizacija večinoma res temeljno vprašanje, pa imajo vendarle danes i pouku računalništva matematični problemi lahko podrejen men.

Računalništvo vpliva na pouk matematike tudi v obrnjeni smeri. Kurikularni in algoritemski čin reševanja problemov je emembna sestavina pouka matematike. Sicer je razvijanje goritmičnega mišljenja od kdaj eden temeljnih smotrov pouka matematike, zdi pa se, da računalniški čas narekuje matematičnemu izobraževanju nove aloge. Računalnik daje priložost za drugačno poučevanje matematike, odpirajo se nove zsežnosti za reševanje realnih oblemov, zanimivejših in bolj ostrednih kot doslej. Vprašanje seveda, kako najti v učnem natu matematike prostor za nove note in vsebine.

Premišljanja o možnostih za formatizacijo pouka matematike so vodila Državno založbo ovanje pri pripravi knjižice Z računalnikom v matematiko. V ej skupina domačih avtorjev edstavlja svoje poglede in izšnje o uporabi računalnika pri uku matematike. Knjižica zama tale poglavja: Prolog, ogo, Računanje s celimi števili, računanje z velikimi števili, Ra-

čunanje z realnimi števili, Naključna števila, Kombinatorični problemi, Tolmači, Pisanje izobraževalnih programov.

Knjižica je prvo tovrstno delo pri nas in bo zanimiva za mnoge, ki iščejo pravo mesto računalnika v izobraževanju in si na tem področju širijo računalniško obzorje.

Možnosti

Uvajanje informatike in računalništva v osnovno šolo in razmah računalništva v srednji šoli na eni strani ter uveljavljanje pouka s pomočjo računalnika na drugi strani bo prav gotovo vplivalo na zdajšnja didaktična načela. Pričakovati je treba torej premike tudi pri pouku matematike. Morda bo določene rezultate prinesla sedanja prenova osnovne šole in programov srednjega izobraževanja. Vendar potekajo spremembe v šoli počasi in to je še posebno izrazito ob hitrih spremembah na računalniškem področju.

Nekatere možnosti, ki jih prinaša informatizacija pouka matematike, so:

- konkretizacija vsebine z uporabo računalnika
- poudarjanje konstruktivnih prijemov
- integracija različnih področij matematike in povezava z drugimi predmeti
- obravnavanje realnih problemov.

Zlasti obdelave realnih podatkov morajo dati predstavo o uporabi računalnikov v praktičnem življenju in občutek da delo z večjo količino podatkov. Kot zelo primerna učna oblika se pri tem kaže skupinsko in projektno delo. Glede na velike možnosti,

ki jih daje uporaba računalnika matematiki, bi kazalo s tega zornega kota dopolniti smotne in vsebinske učnih načrtov. Ta problematika je pri matematiki, manj pa tudi pri nekaterih drugih predmetih, zelo celostna in verjetno zahteva posebno raziskovalno obravnavo. Nekatere ugotovitve pa je mogoče povzeti tudi na podlagi tujih izkušenj, npr. iz raziskav v ZDA (Več avtorjev, Computers in teaching mathematics, Addison-Wesley, 1983) in ZRN (Več avtorjev, Computer in der Schule, B. G. Teubner Stuttgart, 1985).

Pri reševanju matematičnih problemov je mogoče že v osnovni šoli dati poudarek njihovi algoritmizaciji in končni realizaciji s programom na računalniku. V srednji šoli pa sega uporaba računalnika prav zaprav na vsa področja šolske matematike, to so zlasti numerično računanje, raziskovanje funkcij, problemi teorije števil, trigonometrija in analitična geometrija, verjetnostni račun in statistika (simulacije) itd.

Informatizacija pouka bi lahko ostala na ravni nižjih strategij poučevanja z računalnikom in programiranjem v basicu, če se ne bi pokazalo, da tako še zdaleč niso izrabljene možnosti za uporabo računalnika. To ne pomeni, da sta omenjeni sestavini informatizacije pouka zanemarljivi. Prve strategije poučevanja z računalnikom so pač samo posnemale učbenike in učitelja. Nove generacije računalnikov odpirajo nove možnosti za uporabo računalnikov pri pouku. Velikanski spomin, logične sestave, grafične možnosti oblikujejo močan interaktiven in prožen učni pripomoček. Za matema-

tiko pomeni to orodje za ustvarjanje matematike.

Uvajanje računalništva v pouk matematike

Računalnik je pri pouku matematike le učni pripomoček, in kot pri vsakem pripomočku se tudi pri računalniku postavlja vprašanje, koliko je njegova uporaba smotna. Računalnik podpira samo del vzgojno-izobraževalnih smotrov učnega načrta. Uporaba računalnika za vsako ceno, tudi če v ničemer ne prinaša nove kakovosti v primerjavi s tradicionalnimi učnimi pripomočki, bi kaj hitro izgubila svoj motivacijski učinek. Zato je ena izmed prvih nalog pri uvajanju računalnika v pouk matematike raziskava primernosti tem za tak pouk.

Poudariti je treba, da se pouk matematike ne bi smel izroditi v programiranje, pač pa bi morala možnost za obdelavo realnih podatkov spremeniti vsebino matematičnega izobraževanja. Matematika ponuja veliko priložnosti za uporabo že izdelanih programskih orodij, npr. za obdelavo besedil, uporabo preglednic in za grafično prikazovanje podatkov.

Prizadevanja za posodabljanje pouka matematike z uvajanjem računalnikov v pouk spominja na modernizacijo pouka osnovnošolske matematike pred dvema desetletjema. Tedanja reforma ni dala pričakovanih uspehov. Tudi zato, ker je bila reforma »z vrha«, in je pomenila precejšen odmik od ustaljenega v vsebinskem in metodičnem pomenu. Mar skriva tudi računalniško podprto matematično izobraževanje seme neuspeha? Danes pri

novi »novi matematiki« prav gotovo ne gre za reformo »z vrha«, seveda pa zahteva uporaba računalnika pri pouku od učitelja drugačen pedagoški prijem in tudi drugačno znanje. Preobrazba vsebine in organizacije pouka je nedvomno dolgotrajnejši proces.

Pri pouku matematike je od nekdaj velik poudarek na razvijanju algoritmičnega mišljenja. Da so algoritmi prastara domena matematike, pove npr. »Evklidov« algoritem, postopek za določanje največjega skupnega delitelja dveh naravnih števil. Vendar gre pri obravnavi algoritmov pravzaprav za dvojce: konstruiranje algoritmičnih rešitev problemov in izvajanje algoritmov. V preteklosti je računanje potekalo »peš« in dolgotrajno. Temu so morali biti podrejeni tudi algoritmi. Probleme je bilo treba poenostavljati in prirežati za skromne računske obdelave (linearizacija). Počasno izvajanje algoritmov je vodilo tudi v njihovo podcenjevanje. Računalnik kot izredno hiter računski pripomoček je človeka osvobodil mučnega računanja ter spodbudil razvijanje novih algoritmov in obravnavo bolj zapletenih modelov. Tudi s skromnimi matematičnimi sredstvi je mogoče reševati zapletene probleme. S tem dobiva konstruiranje algoritmov drugačno mesto v matematičnem izobraževanju.

Računalnik omogoča, da se tudi matematiki zasnjuje pouk bolj empirično. Ni se treba več izogibati realnim podatkom in nelinearnim problemom, čeprav je reševanje realnih problemov seveda povezano tudi z njihovim poenostavljanjem. Ob skrbno

izbranih primerih, lahko učenci razbremenjeni računanja namenijo več pozornosti spoznavanju in razumevanju problemov. Računalnik omogoča reševanje zapletenih problemov, s tem postaja zelo pomembne razčlenitev problema na podprobleme, ki morajo biti pregledne sklenjene celote. Sestavitev delnih rešitev v celoto pomeni končno rešitev problema.

Temeljni prijem pri operativnem učenju »Kaj se zgodi, če...?« je pisan na kožo sodobnega računalniško podprtega pouka, ki mora torej omogočiti načrtno spreminjanje parametrov v uporabniškem programu. Tak prijem spodbuja ustvarjalnost učencev pri iskanju različnih rešitev problema, pokaže pa se tudi zahtevnost bolj celotnega raziskovanja.

Konstruktivni prijem, obenem z empiričnim zasnovanjem pouka in operativnim delom je verjetno večini učencev bližje kot aksiomatsko deduktivni prijem.

Čemu torej dati prednost: abstraktnemu aksiomatičnemu prijemu ali reševanju problemov resničnega sveta? Težko je reči, da bodisi učni načrt za matematiko v osnovni šoli ali pa v srednji šoli zrcali težnjo po računalniški in tehnološki pismenosti. Mnogi menijo, da je v učnih načrtih vsega preveč in da ni mesta za nove smotre, da je težko doseči že temeljne, kaj šele uvajati nove. Drugi pa trdijo da se morajo temeljni smotri izobraževanja nasploh in tudi matematičnega izobraževanja spreminjati glede na potrebe časa, ki prihaja.

ALEKSANDER COKAN

pokojsnine

Kdo je kriv za nizke pokojnine učiteljev?

Iz pisanja o pokojninah razberemo, da so za nizke pokojnine učiteljev precej krivi tudi nesorazmerno nizki osebni dohodki, predvsem v zadnjih letih dela, ki bistveno vplivajo na višino pokojnine. To je med drugim tudi posledica pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov, ki so prirejeni tako, da tistim, ki so pred upokojitvijo, ne priznava pravega primernega plačila za minulo delo. Tudi zadnji Pravilo o delitvi osebnih dohodkov, objavljen v Prosvetnem delavcu, ne prinaša glede tega nobene spremembe. Menim, da bi za minulo delo vsaj zadnjih nekaj let morali odstotek za to postavko občutno zvišati, če naj bi bila pokojnina ustrezna osebnim dohodkom aktivnih delavcev. Le kdo si je izmislil in s čim je utemeljil tistih 12%?

Seveda bi ob tem morali takšno zvišanje upoštevati vsaj pri poročnu dajatev za SPIZ tudi za nazaj za vse tiste upokojene učitelje, ki tega v preteklih letih niso dobili, da bi se jim lahko odmerila pokojnina na novo. Tudi to, kako dodeljuje denar za izplačevanje osebnih dohodkov šolam Izobraževalna skupnost Slovenije z naknadnim poročnavanjem, spet najbolj prizadene tiste, ki odhajajo v pokoj. Primer: učitelju, ki se je upokojil s 1. 9. 1985, je bila tudi na podlagi doseženih osebnih dohodkov v osmih mesecih leta 1985 odmerjena pokojnina, ki bi bila lahko višja, če ne bi bilo zakasnelih poročnov. Po 1. 9. 1985, ko se je upokojil, je bil še širikrat deležen poročna. To se je vlekle vse do 2. 4. 1986, ko je bil izplačan zadnji poročna. Zaradi takšnega izplačevanja osebnih dohodkov je prizadeti upokojenec ob že tako nizki pokojnini oškodovan še za nekaj tisoč dinarjev, ki bi jih moral dobiti, če bi bil pri izračunu pokojnine upoštevan znesek vseh kasnejših poročnov.

Koliko nepotrebnega dodatnega dela nastane ob takem poročnavanju v računovodstvih šol in tudi SPIZ ob ponovnem izračunavanju pokojnine! Nič kaj prijetno se upokojenec ne počuti, če mora po tolikih poročnih hodit okrog delavcev v računovodstvu in moledovati, naj pošlje potrdilo o dodatnem izplačilu osebnih dohodkov na SPIZ in potem mesece čaka, če bo iz tega še kaj! Kakšne bodo pokojnine učiteljev, je torej odvisno tudi od ljudi v Izobraževalni skupnosti Slovenije, ki odmerjajo in razporejajo denar v te namene. Potem so tu še tisti, ki izdelujejo predloge Priloge k delitvi osebnih dohodkov. Tu nekaj ni v redu, vendar tega najbrž ne bodo občutili tisti, ki nam te pravilnike sestavljajo, ker imajo pač drugačne osebne dohodke.

Č. M.

ODGOVOR

Menim, da moj komentar na pismo, kdo je »kriv za nizke pokojnine učiteljev« ne bo pravi odgovor, njegovemu piscu. Dopolniti ga bo moral še kdo od sestavljavcev pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov oziroma tistih, ki so sodelovali pri oblikovanju družbenih stališč za takšne pravilnike...

Moj komentar se bo nanašal le na tisti del pisanja, ki se nanaša na pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Moram reči, da se ne morem strinjati z vami, ko pravite, da bi morali biti osebni dohodki učiteljev vsaj v zadnjih desetih letih pred upokojitvijo bistveno višji, če naj bi bila pokojnina ustrezna osebnim dohodkom aktivnih delavcev. Osebni dohodki učiteljev in drugih delavcev vzgoji in izobraževanja bi morali biti glede na delo, ki ga opravljajo, na ustrezni višini ves

čas njihovega aktivnega dela. Potem prav gotovo tudi pokojnina ne bi bila problematična.

Osebni dohodki imajo v veljavnem sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja prav gotovo najpomembnejšo vlogo. Višina pokojnine je povzročila odvisna od osebnih dohodkov, ki so bili podlaga za izračun pokojninske osnove in le manj od drugih sestavin, kot so pokojninska doba, spol zavarovanca, vrsta predpisa, ki je veljal v času upokojitve, datuma upokojitve itd. Pri tem ne gre le za osebne dohodke iz zadnjih desetih let dela, temveč za osebne dohodke od vključno leta 1966. Pokojninska osnova se namreč oblikuje na podlagi osebnih dohodkov iz katerih koli zaporednih deset let dela od vključno leta 1966, ki so za zavarovanca najugodnejša!

Na videz je sicer logična zahteva, da bi (vsaj iz zornega kota prihodnjega upokojenca) morali biti osebni dohodki najvišji tik pred upokojitvijo. Vendar le na videz! Osebni dohodek predstavlja plačilo za opravljeno delo. Najvišji mora biti tedaj, ko je človek na višju svoje ustvarjalnosti. To pa, kot vemo, ni tik pred upokojitvijo. Iz teh razlogov se za izračun pokojninske osnove tudi ne jemlje zadnji osebni dohodek, temveč osebni dohodek iz najugodnejšega obdobja dela. To je zakonodajalec ob razpravah o novem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v letu 1982 tudi izrecno izpostavil. Menim, da je takšna rešitev še najbolj poštena do vseh možnih profilov izobrazbe posameznih zavarovancev. Ne dosegajo namreč vsi delavci svojega vrhunca tik pred upokojitvijo! Zato pri marsikaterem osebni dohodek pred upokojitvijo niso najvišji. Pri teh seveda zadnjih deset let dela ne predstavlja tistega obdobja dela, iz katerega so bili upoštevani osebni dohodki za izračun pokojninske osnove in odmero pokojnine.

Povišanje osebnih dohodkov pred upokojitvijo zgolj z namenom, da bi ti vplivali kasneje na višjo pokojnino pa po mnenju našega in drugih ustavnih sodišč v Jugoslaviji sploh ni zakonito oziroma je celo neustrezno.

Izhod je torej treba poiskati v ustreznem vrednotenju živga, pa tudi minulega dela, ki bi učiteljem in drugim prosvetnim delavcem dajal ustrezen gnoten položaj v času aktivnega dela, jih še bolj stimuliral k dobremu delu in jamčil, da bo nekoč tudi pokojnina v celoti odsev tega položaja.

Pokojnine so tudi danes odsev gnotnega položaja aktivnih (prosvetnih) delavcev. Ker je ta že nekaj let v zastoju, se seveda to precej zrcali tudi v gnotnem položaju upokojencev, katerih pokojnine so v celoti rezultat teh obdobij. Pri nekaterih, ki jim je šlo bolje so višje, pri drugih, ki jim ni šlo, pa nižje...

Naknadni poročni osebni dohodki tistim, ki so šli v pokoj, pa tudi tistim, ki so še aktivni (v bistvu so oboji v enakem položaju) v načelu nima škodljivih posledic. Pri tistem, ki je odšel v pokoj, ima tak kasnejši poročni osebni dohodek za posledico ponovno odmero pokojnine. Če je bila pokojnina odmerjena od pokojninske osnove, izračunane na podlagi osebnih dohodkov, doseženih v zadnjih desetih letih dela, tak poročni vpliva na višjo pokojninsko osnovo in s tem višjo pokojnino. Če pa je bila pokojnina odmerjena od pokojninske osnove iz kakšnega drugega obdobja, ima lahko naknadni po-

SPOŠTOVANI TOVARIŠ KUHELJ!

Vaš odgovor na članek Kaznovan povojni rod je sprožil v naši zbornici nekaj komentarjev. Začuden nad njegovo vsebino smo se vpraševali: gre za nerazumevanje, sprenevedanje, vzvišenost ali še kaj? Vso pravico imate seveda imeti svoje mišljenje o nečem. Toda nekatere konkretne navedbe v članku ste razlagali drugače, kot so bile zapisane ali ste jih celo obšli. Zaradi tega se tudi ponovno oglašam in ne morda zato, da bi oporekala vašemu videzu stvari, če to videnje zadev seveda ne spreveča.

1. Zakaj trdim, da je kaznovan povojni rod?

Zato, ker 40 let po vojni odhaja v pokoj generacija, ki je s presežno vrednostjo svojega minulega dela največ in najdlje prispevala k ustvarjanju današnjih zmogljivosti družbenega dela, saj je pol svojega delovnega staža opravljala 48-urni delavnik ob neprimerno manjšem deležu osebnih dohodkov in trdih delovnih razmerah, a ima to »srečo«, da se upokojuje prav v obdobju prehodnih določb pokojninskega zakona, ki skupaj s skokovito inflacijo prepelovijo upokojenceve prejemke.

Inflacija in prehodno obdobje pokojninskega zakona prinašajo v pokojninski sistem nekatere nepravilnosti. To v svojih prispevkih javno priznavate tudi vi in napovedujete, »da bo novo izračunavanje osnove odpravilo marsikatero nelogičnost«. Te nelogičnosti, žal, najbolj občutijo ljudje, ki odhajajo v pokoj po izteku svojega 35 do 40-letnega delovnega staža, torej rod, ki je od leta 1945 do danes res dal nekaj od sebe, a je »padel« v primež visoke inflacije in prehodnih določb, če od-

ODGOVOR

Moram reči, da sem tudi sam presenečen nad odzivom tovariša Žibertove (in njenih sodelavcev v zbornici?), nad mojim komentiranjem njenega prispevka. Nekateri izrazi, ki jih uporablja v samem začetku, so izredno hudi. Najbrž zavoljo tega, ker tovariša Žibertova jemlje mojo vlogo precej širše od tiste, ki jo v resnici imam. Le tako lahko namreč razumem besede sprenevedanje, vzvišenost... K sodelovanju v Prosvetnem delavcu sem bil povabljen, da bi pojasnjeval, komentiral in obrazlagal predvsem strokovne probleme, ki se pojavljajo na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Odgovarjal naj bi na vprašanja, na katera odgovori, ki jih je dobila, niso popolnejši. Na takšna vprašanja seveda ne morem odgovoriti, kolikor pa jih vendarle komentiram, je to le moje osebno gledanje na določen problem. Tako bo tudi tokrat.

K vprašanju pod tč. 1 nimam več kaj dodati k tistemu, kar sem

računal za posledico odmero pokojnine od druge pokojninske osnove, ki je postala po izvršenem poročnu osebni dohodek ugodnejša od dosedanjega, kar ima za posledico spet višjo pokojnino. Takšen osebni dohodek torej za prihodnjega upokojenca ni izgubljen. Izgubljen je le v toliko, kolikor je zaradi visoke inflacije, ki smo ji priča v zadnjih dveh letih, manj vreden. Ta izguba pa se nanaša le na poročni osebni dohodek, ne pa tudi na pokojnino, če obdobje med začetkom izplačevanja pokojnine in poročnom osebni dohodek ni predolgo. V nasprotnem primeru to seveda velja tudi za poročni pokojnino, ki je manj vreden kot bi bila pokojnina, pri

mislimo vse drugo (npr. specifično minulo delo, ki ni priznано in še kaj).

2. Na problem povečanega obsega dela, ki ga šole v svojih samoupravnih aktih, žal, niso opredeljevale kot posebni delovni pogoji, ker pač nimamo za to pravno usposobljenih ljudi, niste odgovorili. Kaj se vsteva v pokojninsko osnovo in kaj ne, smo prebrali v dnevnem tisku in nam je znano, z novo tehniko obračuna vred. Srž našega problema je v tem, da smo v šolah povečan obseg dela vstevali v osebni dohodek, od katerega gredo vse pravice iz dela šele potem, ko je bil sprejet republiški samoupravni sporazum o skupnih osnovah za razporejanje čistega dohodka iz delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v osnovnih šolah (skrajšan naslov!). Prej smo povečan obseg dela izplačevali v obliki 100% plačanih nadur, od katerih so šli precejšnji prispevki v republiške blagajne. To delo je bilo poseben delovni pogoj, le naši akti ga tedaj niso tako opredeljevali. Zdaj ga. Gre pa za isto delo. Moral si prek delovne obveznosti učiti še nekaj ur, ker za to ni bilo mogoče dobiti delavca in bi bil sicer pouk okrnjen. Menimo, da bi zdaj ne smeli biti tako togi in tega opravljenega dela ne vstevati v pokojninsko osnovo. Pa tudi če bi morali dodatno prispevati v pokojninsko blagajno. Od prispevkov so se debelili republiški skladi. Nič narobe ne bi bilo, če bi z njimi zdaj reševali ta problem.

Zanima nas torej, ali je ta problem rešljiv in kako? Pričakovali smo vaš odgovor na to našo specifičnost, a ste ga obšli.

3. Zapisali ste: To, da je nekdo prosvetni delavec, na višino njegove pokojnine ne vpliva. S to

napisal že prvič. Dotaknil bi se le stavka: »to v svojih prispevkih javno priznavate tudi vi in napovedujete...« S tem ko v svojem odgovoru pojasnjujem, da veljavni sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja v prehodnem obdobju (in tudi že poprej) povzroča nepravilnosti, ki jih stopnjuje inflacija, ničesar ne priznavam, temveč le ugotavljam pomanjkljivosti sistema. To pa ni skrivnost, ki bi jo bilo morda treba skrivati pred javnostjo. Sistem ni ustvarila skupnost, temveč zakonodajalec. Le-ta je te neugodne učinke želel odpraviti, ko je vpeljal drugačen način izračunavanja pokojninske osnove od zdajšnjega. Uresničitev te nove določbe pa je bila, predvsem iz gnotnih razlogov, odložena na kasnejši čas. To je ocenila celotna družbena skupnost po svojih delegatih v zveznem zboru Skupščine SFRJ, ki so tak zvezni zakon sprejeli.

O tem, kako je z nadurami in vstevanjem osebnega dohodka za takšno delo, sem tudi že pisal. Menite, da pri obravnavi posameznega primera ne bi smeli biti tako togi, da dohodek, izplačanega za takšno delo, ne bi upoštevali pri izračunu pokojninske osnove, če samoupravni splošni akti o delitvi sredstev za osebne dohodke, veljavni v preteklosti,

kateri bi že od vsega začetka bil upoštevan ves osebni dohodek pri izračunu pokojninske osnove.

Kasnejši poročni osebni dohodek ima pri upokojencu praviloma trajne posledice. Njegova pokojnina je zaradi poročna osebni dohodekovi višja, ne le v trenutku ponovne odmere, temveč ves čas uživanja pokojnine. Dokler se bodo osebni dohodki določenih delavcev ravnali tudi po gibanju osebnih dohodkov drugih delavcev (denimo v gospodarstvu), ne pa po opravljenem delu, ki ima svojo vrednost in ceno, bodo seveda takšni poročni nujni.

JOŽE KUHELJ

vašo trditvijo se ne strinjamo. Smo še daleč od svobodne menjave dela. Naše delo, neprimerno ovrednoteno, se indeksirano in tako rekoč proračunsko določa zunaj resnične svobodne menjave dela.

In naprej: Vse reforme šolstva, ki zahtevajo seveda več denarja, tega pa ni, smo povzročili prevrgli na pleča učiteljev in povečane izdatke poravnali na račun nizkih osebnih dohodkov delavcev v vzgoji in izobraževanju. Iz teh nizkih osebnih dohodkov pa izhajajo pokojnine, mar ne? Večjim osebnim dohodkom delavcev bank, monopolnih podjetij itd., sledi pač tudi večja pokojnina, ali ne? Zahtevana stopnja strokovne usposobljenosti za opravljanje del v šolstvu ni prav nič manjša od pravkar navedenih primerov, nasprotno. Torej je naše delo najmanj toliko zahtevno. Toda, ker mi blaga ne prodajamo in ne kupimo denarja, nas nedorečena delitev po delu potiska na dno družbene lestvice. Mi na lastni koži še kako čutimo, da na višino naše pokojnine še kako vpliva to, da smo prosvetni delavci. Čutimo konkretno in ne skozi papirje, statistike in povprečja.

4. Zagovarjate mnenje, da oskrbnina v domu za starejše občane ni merilo za primernost višine pokojnine. Mi vsi pa mislimo, da bi polna starostna pokojnina za 35 (40) let dela šeste zahtevnostne kategorije vendarle morala biti vsaj tolikšna, da bi bilo mogoče z njo plačati polno oskrbnino v domu upokojencev in še kaj bi moralo ostati za kulturne potrebe. Mislimo celo, da bi katerikoli delavec, (ne le prosvetni) moral imeti tolikšno polno starostno pokojnino, da bi z njo lahko poravnal izdatke bivanja v domu za starejše občane.

Ali delamo 35 (40) let morajo zato, da bomo na stara leta socialni podpiranci? Ali 35 (40) dela ni vredno skromne oskrbe stara leta? Kredita sposobni upokojenec, da s polno starostno pokojnino skromno, a dostojno preživlja tretje obdobje življenja bi pa že morala biti imperativ socialistične družbe.

5. Ob koncu objavljenih zmisljanih Kaznovan povojni rod sem bila popolnoma jasna. Torej sem, da polna starostna pokojnina mora zadoščati za dostojno življenje in da je popolnoma nezdržna, če ni tako. Skrajno nehumano je te pokojnine — ali ne? Torej polne starostne pokojnine za 35 (40) let dela — pa si s svojim minulim delom morajo prislužiti pokojnino, ki zadošča potrebam starega človeka brez dodatnih starega rektivov.

Ne nameravam z vami polemizirati. Mi stvari čutimo, kot njih pač kaže življenje, sredi karrega smo in nas zadeva. Z vami se ne strinjam, da bi morali biti vsaj tolikšna, da bi bilo mogoče z njo plačati polno oskrbnino v domu upokojencev in še kaj bi moralo ostati za kulturne potrebe. Mislimo celo, da bi katerikoli delavec, (ne le prosvetni) moral imeti tolikšno polno starostno pokojnino, da bi z njo lahko poravnal izdatke bivanja v domu za starejše občane.

TONČKA ŽIBERT

tega vprašanja niso urejali. Pri tem ne gre za vprašanje o takšni ali drugačni togosti, temveč za način ravnanja v določenem položaju. Veljavni predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določajo, da se za izračun pokojninske osnove upošteva le tisti osebni dohodek, ki ga je dobil zavarovanec za delo v polnem, krajšem ali daljšem od polnega delovnega časa, po osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke, določenih v samoupravnem splošnem aktu delovne organizacije, v kateri je bil zavarovanec v delovnem razmerju. Osebni dohodek za delo prek polnega delovnega časa je vstevan le tedaj, če ga je zavarovanec dobil za delo, ko je moral po zakonu delati dalj kot polni delovni čas, če se takšno delo šteje kot poseben delovni pogoj in je konkretizirano v samoupravnem splošnem aktu. Določbe so povsem jasne in ne dopuščajo nobenega prostega preudarka. Vstevan bo torej samo osebni dohodek za tiste primere, ki so bili v skladu z zakonom urejeni v samoupravnih splošnih aktih že tedaj, ko je delavec v resnici delal takšna dela, ne pa šele zdaj.

Stavka: »dejstvo, da je nekdo prosvetni delavec, na višino pokojnine ne vpliva,« niste pravilno razumeli, saj ni bil mišljen tako, kot ga vi v odgovoru obrazlagate, temveč v povezavi s podatki o upokojencih, ki prejemajo pokojnino, in z načinom, kako priti do teh podatkov. Če odstavek še enkrat preberete, boste videli, da je tako. Sama trditev, kot ste jo vi sprejeli, v nadaljevanju namreč nima nobenega smisla, če bi jo tudi jaz tako razumel kot vi.

Še zmeraj zagovarjam trditve, da oskrbnina v domu za starejše občane ne more biti merilo za primerno višino pokojnine. Povezave pri oblikovanju ene in druge namreč ni. Pokojnino oblikujemo na podlagi osebnih dohodkov, pokojninske dobe itd., oskrbnino v domu pa glede na stroške v njem in funkcionalne obveznosti, ki jih mora

dom poravnati. V celoti pa se strinjam z vami, da bi polna starostna pokojnina morala biti tolikšna, da bi vsak upokojenec lahko z njo poravnal izdatke bivanja v domu, pa tudi še drugega, ne le svojih kulturnih potreb. Na žalost ni tako in vedno je nekaj časa ne bo. Pa to, verjemite mi, ni kriv sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ta daje, če so osebni dohodki v aktivni dohodki v redu, čisto dostojno polne starostne pokojnine, s katerimi upokojenec lahko pokrije tako oskrbnino v domu pa tudi druge potrebe. Če pa osebni dohodki, ki so podlaga za odmero pokojnin, niso bili primerni, tu ni mogoče pričakovati drugačnega rezultata od ožjega sistema (pokojninskega), ki se v bistvu svojih posledicah neposredno navezuje na širši sistem (delitve ni).

Polne starostne pokojnine zelo različne, tako kot so bili različni osebni dohodki, pa čeprav gre za delavce istega profila strokovne usposobljenosti. Razlike dopuščamo med aktivnim delom, zato je prav, da jih — vsi dokler imamo tak sistem — tedaj, ko smo upokojenci.

Polna starostna pokojnina, jo družba jamči vsem ne glede na njihovo delo (zadostuje, da gre delavca, ki je delal 35 oziroma 40 let), znaša po povečanju pokojnin s 1. majem letos 46026 din. Ta pokojnina ni obremenjena nobenimi socialnimi pomočmi niti ne s korektivni. Znesek je prvi pogled morda nizek. Če ga primerjamo z zneskom jamčenega osebnega dohodka, ki ga ista družba zagotavlja zaposlenemu delavcu ne glede na delno polno pokojninsko dobo, vendarle dobi precej drugačnega dimenzijo in tudi vrednost. V tem ne mislim na nominalno vrednost tega zneska, temveč njegovo vsebinsko vrednost. Znesek zagotovljenega osebnega dohodka znaša trenutno 30.000 din, s 1. majem pa se poveča na 35.000 din. Zagoto-

Kakšnega učitelja telesne vzgoje potrebujejo učenci?

Pozorno sem prebral članek tovarša S. Projeta Osnovna šola potrebuje tudi dvopredmetnega učitelja, objavljen 14. aprila 1986 v 7. številki Prosvetnega delavca.

Ne želim polemizirati z njegovimi analizi izbranimi in dokazanimi izhodišči. Ker obravnava temeljno in se zlasti v sedanjem družbenem trenutku izredno občutljivo torišče, kot učitelja telesne vzgoje in svetovalec Zavoda SRS za šolstvo, OE Ljubljana ne morem in ne želim stati ob strani. Rad bi opozoril na nekatere pogoje, pričakujem pa, da bodo svoje mnenje javno povedali tudi predstavniki drugih prizadetih strokovnih ustanov.

Mislím, da temeljni problem vendarle ni v tem, ali današnja osnovna šola in današnji ravnatelj ali kdor koli drug potrebuje »dvopredmetnega« učitelja telesne vzgoje ali ne. Visokošolskega izobraževanja navsezadnje ne smemo uravnavati po kopitu današnjih praktičističnih rešitev.

Menim, da je bistvo problema v tem, KAKŠNEGA vzgojitelja POTREBUJEJO IN SPREJEMAJO učenci osnovnih šol, vzgojeni v današnjem času. Njihove ugotovitve so zelo pomembne, pa jim premalokrat prisluhnemo, še manj jih upoštevamo.

Tudi njihova mnenja, stališča, doživljanja in sprejemanja učitelja telesne vzgoje so dobra podlaga za raziskovalni prijem v vzgojno-izobraževalnem delu.

Na vprašanje o tem, kako vrednotijo nekatere vidike učiteljevega dela, je nekoliko poskušala odgovoriti tudi raziskovalna skupina učiteljev in učencev.

Na šolo in učitelja letijo zadnje čase hude kritike:

— šola ne opravlja vzgojne vloge

— ne daje dovolj znanja

— ne razvija ustvarjalnosti pri sposobnejših učencih

— ne skrbi dovolj za manj sposobne...

Univerza krivi srednjo šolo, srednja šola žuga osnovni, starši dolžijo učitelje, učitelji starše in družbo. Vsi pa smo drug z drugim nezadovoljni.

In sredi tega nezadovoljstva raste in dozoreva otrok — nezadovoljen učenec.

Zakaj je danes težko biti učitelj?

Šola ni več edini in najpomembnejši vir informacij. Več sodobnega, zanimivega, atraktivnega znanja ponujajo druga avdiovizualna sredstva, televizija, film, radio, revije, klubi, knjige...

Preden pride novo znanje v šolske programe, je že zastarelo. Čas torej zahteva spremembo vloge učitelja; njegova naloga ni več samo posredovanje znanja in informacij, vedenja.

Učitelj naj v učencih najprej zbudi veselje, zanimanje, željo po znanju; kje in kako bo svoje znanje sprotil dopolnjeval. Lahko bi rekli takole:

Učenec naj nauči, da se bodo vse življenje z veseljem učili in svoje znanje uporabljali pri delu.

Danes pa učitelju očitajo, da učenca jemlje voljo do učenja. In to je huda obdolžitev.

Prva naloga učitelja — tudi v današnjem času — je še vedno prenašanje znanja. Toda ne kakršnega koli, ampak temeljnega vedenja, na katerem bo učenec kasneje lahko dopolnjeval svojo izobrazbo.

Le s podajanjem pravega znanja lahko učitelj tudi vzgaja. Zato očitek, da šola preveč izobražuje in premalo vzgaja, ne drži. Če je izobraževanje ustrezno, vsebuje tudi prvine vzgoje — humane, domovinske, delovne in vsakršne.

Problem pa je v tem, da učitelja nihče ni usposobil, da bi znal presoditi, kaj je to temeljno znanje in da tega tudi učni načrti ne določajo. Navedena je samo snov, veliko snovi, ki sili učitelja, da grmadi podatke in učenca jemlje veselje do učenja.

Kajti tisto, česar je preveč, še s kruhom ni dobro.

In v tej naglici, v tej obveznosti, da »predela« učni načrt, ki je zanj zakon, »zaradi« dreves ne vidi gozda. Kje je zdaj zburjanje veselja, želja, potrebe po učenju vse življenja?

Lahko bi rekli, da gre za greh brez grešnikov in da sta učenec in učitelj žrtvi nedorečenega šolskega sistema.

Spremenjena učiteljeva vloga bi zahtevala dvojje: najprej drugačno usposobljenost prosvetnega delavca, potem pa drugačne možnosti za delo.

Pri nas pa se ponavadi zadovoljimo s tem, da reformiramo učni načrt, vse drugo pa ostane po starem.

MARICA NAKRST

letu večja. Trenutno jih je med vsemi upokojenci — le teh je okoli 275000 — nekaj čez 55000. To je kar precej. Nekateri menijo, izhajajoč prav iz te številke, da je tolikšna raven socialne varnosti, ki jo zagotavlja sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, previsoka!

Gotovo boste rekli, da tolikšen znesek najnižje pokojnine ni in ne more biti odsev minulega dela posameznikov v 35 ali 40 letih dela. Na to lahko rečem le tole: dokler bo edino merilo za minulo delo osebni dohodek, dosežen med aktivnim delom in pokojninsko dobo, višjih pokojnin ne bo mogoče določiti, niti ne izplačevati.

JOŽE KUHELJ

riti tudi raziskava Analiza nekaterih pedagoških lastnosti in kvalitete učiteljev telesne vzgoje (Cankar, 1985). O 180 učiteljih telesne vzgoje (90 žensk, 90 moških), ki učijo v 90 slovenskih osnovnih šolah, je odgovorjalo 546 učencev (273 deklic, 273 dečkov) sedmih razredov. Učenci so bili izbrani naključno, vendar po šolski uspešnosti. Odgovarjali so predstavniki zadostnih, dobrih in odličnih učencev. Anketiranje je bilo opravljeno maja 1983, po poprejšnjih skupnih dogovorih pa so ga vodili svetovalni delavci omenjenih šol. Namen raziskave je bil ugotoviti sestavo nekaterih pedagoških lastnosti učiteljev telesne vzgoje, ki določajo njihov slog vodenja vzgojno-izobraževalnega dela v šolski telesni vzgoji. Uspešnost njihovega dela pa je bila ugotovljena z medsebojnim vplivom njihovih pedagoških lastnosti z njihovo izobrazbo in delovno dobo.

Glede na prostor odmerjen v časopisu, je empirične ugotovitve mogoče kratko strniti ter izpostaviti učiteljevo izobrazbo, ki je glede na izbrani vzorec v primerjavi z delovnimi izkušnjami vendarle spodbudnejša sestavina pri vodenju učencev. Poleg verbalnega komuniciranja učitelja z učenci značilno vplivajo še učiteljeve strokovno čustvene lastnosti, poznavanje programa dela ter skupaj dogovorjene vsebine, roki in zahteve preverjanja pa tudi vključevanje učencev v organiziranje in vodenje dela in upoštevanje njihovih interesov. Zaupanje zbuja tudi pedagoški lastnosti, ki opredeljujejo učencevo doživljanje uspešnosti ter nava-

janje učencev na razumevanje in spremljanje lastnega napredka in razvoja. Kažeta in poudarjata delež, ki ga ima izobrazba pri ustvarjanju učiteljeve pedagoške veljave kot nujne razsežnosti svobode v vzgoji, in ne kot priveška tej svobodi.

Na učiteljevo usmerjenost, da pritegne učence k organiziranju dela in upošteva njihove interese, namesto da jih podreja, se načrtno dogovarja glede zahtev preverjanja, namesto da tradicionalno ocenjuje, pa tudi ne moremo gledati naivnomoralistično ali kot nekaj, kar zahteva le malo pozornosti in časa. Nasprotno, to zahteva nujne premike v učiteljevi osebnosti in ne le v razmerju do njegovega poklica.

Seveda je uspešnost učiteljevega dela izredno zapleteno vprašanje. Ni ga mogoče dokončno opredeliti z učiteljevo izobrazbo na eni strani in na drugi z izključevanjem pomena delovnih izkušenj. Ni mogoče izločiti osebnostnih lastnosti, razvoja pri doživljenjskem spolnjenju in natančnejšem poznavanju mnogih drugih dejavnikov. Vrednostno je to nujno dialektiziranje in povezovanje. Vendarle pa je mogoče ugotoviti, da izobrazba s kakovostnejšimi informacijami in večjo demokratičnostjo pomaga oblikovati učiteljev način vodenja učencev. Pomeni uveljavitev, povezano s kakovostjo dela. Izraža težnjo po vključevanju sistema vrednot, ki predstavlja človeško vrednostne sestavine.

Opozoriti pa moram na sorazmerno majhen skupni del spremenljivih pedagoških učiteljevih lastnosti s kriterijem. Za to je seveda več vzrokov, nekaj pa jih lahko poiščemo tudi v specifičnosti vzorca merjenec. Kar 75 % učiteljev je namreč imelo srednjo in višjo izobrazbo, 25 % pa visoko.

Sodoben čas zahteva sodobne informacije. Očitno jih nižja izhodiščna startna osnova ne zagotavlja. Kaj in koliko pomenijo delovne izkušnje, opre na nižjo izhodiščno osnovo je dilema, ki me sili k razmišljanju.

Zakaj pišem to? Bojim se namreč, da v štiriletnem dvopredmetnem študiju telesne vzgoje in, denimo, biologije v današnjem času ni mogoče temeljito dojeti poglobljenih strokovnih izhodišč na eni strani ter na drugi nujnih interdisciplinarnih prepletenosti in vpetosti vsega v družbeno dogajanje. Pri tem seveda ne mislim na kakršna koli strokovna izhodišča, ampak na celoten sistem poklicnega znanja, ki ga današnji učitelj telesne vzgoje ali biolog potrebuje. Ne trdim, da se mogoče komu to ne bi posrečilo, lahko še celo

dobro. Težko pa verjamem, da je s takšno sistemsko rešitvijo mogoče to zagotoviti večini.

Zakaj se mi zdi to pomembno? Predvsem zato, ker ne maram pozabiti, da se skriva kapital s katerim razpolaga naša družba, v učenčevih glavah in rokah. O njihovem razvoju (osvobajanju) ni mogoče govoriti brez poznavanja, priznavanja in upoštevanja njihovih specifičnosti glede motoričnih sposobnosti, od njih odvisnih tehnično športnih znanj, učenčevih potreb, interesov, stališč, vrednot, lastnosti, konfliktnih položajev, pričakovanj in načrtov. Upoštevati pa je treba vse bolj dinamičen družbeni razvoj, njihove življenjske razmere, ki jih hočeš nočeš spreminjajo in delajo to, kar so.

Na večino tega tudi znanost in natančnejši razlogov danes še ne zna odgovoriti. Pa vendarle poskuša počasi zoževati krog. Res je tudi, da sta danes eksaktnost in praktična uporaba (osvobajanje) ni mogoče govoriti najmanj konkurenčna cilja. Verjetno mi tovariši Proje ne bo preveč oporekal, če pravim, da nikdar in nikoli ne bo mogoče izločiti učiteljevih intuitivnih ravnanj. Vendarle pa je mogoče vplivati na učiteljevo intuicijo in jo znanstveno usmerjati. Za začetek vsaj že v dovolj obsežnem in kakovostno zasnovanem visokošolskem študijskem procesu, ki bo učitelju telesne vzgoje ali biologu omogočil omenjeno identifikacijo.

V času, ko k logiki usmerjeno in vzgajeno bitje, kar človek menda je, komajda najde ravnovesje sredi mnogih protislovij v naši družbi, pa bi ga »uporabili« za poklicnega vzgojitelja in učitelja biologije, telesne vzgoje in morda še kaj. Ne smemo pozabiti, da ga potem tudi podvojene obremenjujoče odgovornosti ne bo nihče odvezal. Pri tem zlasti mislim na izredno zahtevno in razvejeno področje poseganja učitelja telesne vzgoje v osnovni šoli. Na drugi strani pa na njegovo strokovno rast, saj je znano, da v šoli pridobljeno znanje (tudi pri nas) hitro zastari.

V času, ko bo neomejena samo človekova ustvarjalnost, ko žal mnogi odgovorni iz različnih objektivnih in subjektivnih razlogov omalovažujejo in z različnimi odločitvami izkrivljajo pomen in bistvo antropološke kategorije, je nujno, da je učenec sodelavec, pomočnik in komentator tisti, ki bo najbolje znal in zmogel uresničevati prizadevanja za njegovo kakovostno rast, skladna z odločnimi zahtevami razvoja naše družbe. Menda je bil G. Santayana tisti, ki je zapisal: Kdor pozabi preteklost, je obsojen, da jo doživi znova. **ACO CANKAR**

Krivicco spoznaš že zgodaj

Sem učenka prvega letnika usmerjenega izobraževanja. V šoli mi je po naključju prišel v roke Prosvetni delavec, in ko sem ga prebrala, se mi je pogled ustavil na naslovu Šola v naravi — da ali ne? Spet mi je postalo hudo, oči so mi zalile solze, tako da sem še komajda videla črke.

Ne vem, ali ima to moje pisanje sploh kakšen smisel, vendar bi z njim rada opozorila tiste, ki načrtujejo šolo v naravi, da vsi starši, čeprav z družbeno pomočjo, še zmeraj ne morejo poslati svojih otrok za teden dni na smučanje. Preprosto zato, ker nimajo denarja za smučarsko obleko in opremo. Tako je bilo tudi z menoj, ki prav zaradi tega letos nisem mogla s sošolci na smučanje, čeprav bi mi v šoli posodili čevlje in smuči in tudi poravnali del izdatkov za oskrbo.

Sošolke so se že tri mesece pred odhodom pogovarjale, kakšna oblačila bodo vzele s seboj, koliko denarja, kakšno potovalsko idr. Moje bivanje v šoli je postalo muka. Vedela sem, da ne bom mogla iti z njimi, saj doma ne premoremo ne potovalke, kaj šele, da bi mi kupili pižamo, pullover, kakšne lepe hlače, smučarske rokavice. Razredničarka me je po vsaki razredni uri gnjavila, zakaj ne grem, čeprav je dobro vedela, kako je z menoj. Pošljala me je k socialni delavki, a tudi ona ni mogla razumeti moje stiske.

V razredu nas je bilo pet takih, ki smo bili »s finančne plati problematični« (tako se je izrazila socialna delavka), vendar so

drugi štirje vendar nekako izsilili, da so šli.

Spoznala sem, da tudi v socializmu ni za vse enako debel kos kruha in da je zelo pomembno, kakšen položaj imajo starši. Pri zaposlovanju in dodelitvi štipendij so posebno pomembne »zveze«, saj si brez njih ničla. Mogoče se bo zdaj po kongresu ZSMS, ki je bil v mojem kraju, v Krškem, kaj premaknilo.

Lepo vas pozdravljam in se vam opravičujem, ker nočem izdati svojega imena. Ne želim, da bi se spet posmehovali moji »malenkosti«. Čeprav imam komaj šestnajst let, sem že spoznala kaj je krivica.

Še enkrat vas lepo pozdravljam in želim uredništvu veliko uspeha pri vašem zahtevnem delu.

JERICA

Matematika v praksi

V Matematiki za 2. razred osnovne šole je pod številko 344 napisana naloga, ki ima po mojem mnenju za to starostno stopnjo prevelik podatkov. Pa vendar jo poskušajmo rešiti v razredu, sem si oni dan rekla.

Naloga: Janko porabi 2 din na dan. Kaj lahko izračunam? Po kratkem premisleku se oglasi Alan:

— Tovarišica, če lahko porabi Janko samo 2 din na dan, jih lahko samo na ceno vrže.

Zaskrbljeno (pedagoško) se zgrozim:

— Na ceno?

— Ja, saj za 2 din na dan ne moreš res nič kupiti.

ERIKA FERBAR

pobude
odmevi

Rekreacijski odmori — da ali ne?

Že večkrat sem razmišljala o tem, ali so rekreacijski odmori res potrebni našim učencem in poleg njih tudi učiteljem ali ne? Takšna misel se mi je nehoté utrnila, ko sem opazovala otroke na naši šoli — ta ne spada med velike — kako doživljajo te odmore, in razmišljala, ali so po rekreacijskih odmorih sposobnejši za dojevanje pouka. Ugotovila sem, da se mi učitelji ne zavedajo povsem, kaj pomeni daljši odmor med učnimi urami. Samo nekaj primerov iz prakse:

Po tretji šolski uri, ko so učenci že nekoliko utrujeni, jih daljši odmor osveži, zlasti, če je lepo vreme in se lahko gibajo na svežem zraku. Če jim pri tem pomagamo tudi učitelji tako, da jim pripravimo razne razvedrilne igrice, zaleže tak odmor še veliko bolj. Učitelj in učenec se zblížata, in to je tudi smisel pedagoškega dela.

Kako pa je videti vse to v prak-

si? Na naši šoli je nekaj učiteljev, ki se vsak odmor pomešamo med otroke, se z njimi igramo itn. Kaj pa drugi? Posedajo v zbornici, kadijo in se pogostokrat tudi prepirajo ali pa se drug drugemu pritožujejo zaradi dela, odnosov na šoli, izražajo nezadovoljstvo s starši, z družbo itd. Ko mine odmor, gredo v razrede le tisti učenci, ki so se sami odločili, da bodo prebili svoj prosti čas v naravi. Drugi posnemajo učitelje, ki so s svojim »zgodom« pokažali, da se ne strinjajo s šolskim delom in da jim je pravzaprav vseeno, kako se učenci pripravljajo za naslednje ure pouka.

V svojem zapisu sem bila nekoliko kritična, toda le zato, da bi se položaj izboljšal in da bi o tem vprašanju spregovoril še kakšen strokovnjak, ki bi znal tudi teoretično utemeljiti pomen rekreacijskih odmorov.

UČITELJICA IZ PRAKSE

MED TEORIO IN PRAKSO

Učna ura v domovih za učence

Diplomanti domske pedagogike smo med študijem zelo malo zvedeli o tem, kaj je učna ura. Z njo smo se seznanili šele med obvezno študijsko prakso v domovih za učence. Takrat smo nemalo razočarani spoznali, da so obvezne učne ure tisti del vzgoje v domovih, ki jih vzgojitelji najštevilneje izvajajo, učenci pa najmanj radi obiskujejo.

Učenci prihajajo v domove iz najrazličnejših okolij, ponavadi obiskujejo tudi različne programe usmerjenega izobraževanja. Domovi morajo poleg dobrih gmotnih razmer poskrbeti tudi za nemoten duševni in telesni razvoj vsakega posameznika.

Vzgojitelji v domovih pa morajo še zmeraj zagotoviti predvsem primerne možnosti za uspešno učenje, in to pričakujejo tudi starši učencev, ki se nastanijo v domovih. Vzgojitelji bi morali biti torej na ta del vzgoje tudi dobro pripravljeni in zanj usposobljeni. To je naporna in odgovorna naloga, ki zahteva celega vzgojitelja, vendar ne takšnega, ki v trenutku »stlači« v učilnico vseh trideset učencev, sede za katedro, zahteva popoln mir, nato pa reče: »Zdaj pa tri ure učenja za vse.« Ne čudim se, ko mi učenci pripovedujejo, da nočejo bivati v domovih za učence zato, ker se morajo v domovih učiti vsi ob istem času, v istem prostoru, večkrat celo iste predmete. Pred leti sem v nekaj domovih opravila tudi anketo o liku vzgojitelja o tem, kakšen je vzgojitelj v oči učencev. V enem izmed domov sem učenec prekinila učne ure. Ozračje v učilnici je bilo žalostno in napeto, dobila sem občutek, da v tistem trenutku še sama nisem preveč zaželen. V ozadju je nekdo rekel: »Težijo nam z učnimi urami, zdaj pa še z anketo.«

Pri obdelavi podatkov anketnega vprašalnika sem ugotovila, da se vsi učenci zelo dobro zavedajo obveznosti do šole in tega, da morajo doseči primerne učne uspehe. Večina je menila, da jim vzgojitelji s svojo tego organiziranostjo uspešneje učenje prejemajo kot pa spodbujajo. Odgovori učencev so povedali podobno. Želijo si, da bi jim vzgojitelji — dal več svobode pri učenju, — pomagal tudi pri težjih predmetih

(matematiki, fiziki, kemiji, tujih jezikih), — omogočil učenje v sobi, — omogočil učenje v času, ki ni predviden za učenje. In nazadnje: vzgojitelji naj bi jih bolj razumeli, tudi kar zadeva obvezne učne ure. 96 odstotkov učencev je izjavilo, da je dober vzgojitelj tisti, ki pripravi obvezne učne ure tako, da upošteva posameznikov vsestranski razvoj, njegove želje, potrebe, sposobnosti in navede.

Dober vzgojitelj je zanje tisti, ki jim omogoča uspešno učenje. To pa ne bi smele biti frontalno vodene in organizirane obvezne učne ure za vse učence ob istem časovnem razporedu, istem prostoru in za iste predmete. »Obvezno« — to ne bi smele biti zgolj navedene prvine, ki povzročajo statično in dolgočasno ozračje, z drugimi besedami neustvarjalnost, nedelo, neučenje.

Že kmalu po začetku vzgojnega dela sem spoznala, da ustrezná organizacija in členitev obveznih učnih ur veliko pripomoreta k uspešnemu učenju in vzgoji v domu.

Vsak dan, še preden se začne učne ure se z učenci sestanev in skupni učilnici. Pogovarjamo se o ocenah, o težavah pri posameznih predmetih, o dogodkih v šoli in zunaj nje, o praktičnem pouku idr. Na podlagi teh informacij motiviram učence za nadaljnje delo med učnimi urami. Učenci z dobrim učnim uspehom se ponavadi učijo po sobah.

To dopuščam tudi vsem tistim s slabšim uspehom, pri katerih sem ugotovila, da je njihovo učenje učinkovitejše, če so v prostoru sami.

Na željo učencev pripravim učenje tudi tako, da jih razdelim v manjše skupine, ki se pripravljajo na isti učni predmet. V vsaki takšni skupini so tudi učenci z dobrim učnim uspehom, ki so pripravljeni pomagati slabšim, zastavljajo jim vprašanja iz snovi, tako kot to delajo posamezni učitelji v šoli. Ne vem, zakaj se učenci med obveznimi učnimi urami ne bi smeli s knjigo napotiti v park ali se učiti na klopi pred domom.

Obvezne učne ure ne bi smele biti klasični model učenja, podoben tistemu iz šole. Za učence je danes že velika duševna in telesna obremenitev 32-urni predmetnik, zato jim ga togo nehumano ne podaljšujemo še mi, vzgojitelji v domovih. Dovolj časa imamo, da lahko učence spoznamo in prisluhnemo njihovim željam in potrebam. Vzgoja mora vendar potekati po načelu pozitivnega čustvenega doživljanja, katerega šola ponavadi učenecm odtuja.

Ta razmišljanja so nastala ob mojem delu — vzgojiteljice v domu in učiteljice v šoli. Čeprav je delo v domu veliko težje in zahtevnejše, po svoje pa tudi bolj izzivalno, je veliko lepše, humanejše in bolj celostno. Čeprav sem se v članku dotaknila le nekaterih vprašanj o obveznih učnih urah kot sestavini vzgoje v domovih, te izkušnje vsaj nekoliko prispevajo k teoriji domske pedagogike.

ALENA LAUKO

dopisniki
poročajo

TRCJNI JUBILEJ NA VIČU

Dobro sodelovanje z okoljem
in združenim delom

90 let ustanovitve šole na Viču, 75 let graditve šole na Tržaški in 10 let šole na Nanoški. To so obletnice, to je trojni jubilej šole na Viču, ki mu je treba nameniti več kot zgolj besedo ali dve.

Kaj vse je pomenila šola včeraj in kaj pomeni danes?

Poseči je treba celo v prejšnje stoletje, ko so naprednejši Vičani pošiljali svoje otroke v ljubljanske šole. Da bi zgradili svojo, so začeli razmišljati okrog leta 1870. Dobili so jo leta 1896, ko je ljubljanska občina osemogodišnje šolanje viških otrok v mestnih šolah. Pouk je potekal sprva v zasebnih hišah, leta 1898 so zgradili prvo šolo ob Tržaški cesti, toda ta je bila kmalu premajhna. Veliko, novo prostorno šolo so zgradili leta 1911 in ta šola še zdaj rabi svojemu namenu. Poznamo jo vsi, saj stoji ob »gimnazijski« stavi na Tržaški cesti. Že ob odprtju je bila šestrazredna, pouk v njej je obiskovalo 600 otrok, dve leti kasneje pa se je številka povzpela na 844. Kot zanimivost je treba omeniti, da je bil tedanji šolski upravitelj oproščen pouka, in to je bil prvi primer na Kranjskem. Med prvo svetovno vojno je bil pouk zelo skrčen in oviran, ker se je v šoli nastanila vojska. Šola se je razširila v osemrazrednico leta 1919, ko je bil uveden obvezen pouk telovadbe za deklice. Začela se je tudi obrtna nadaljevalna šola in pomožni oddelki za manj nadarjene učence. Kmalu zatem je šola dobila elektriko in vodovod. Leta 1935 je bil Vič priključen občini Ljubljana, šola pa je postala ljubljanska. Ob začetku druge svetovne vojne je bila šola šestrazredna, imela je 22 oddelkov in 788 učencev. Leta 1941 je bil pouk za mesec in pol prekinjen, med okupacijo pa večkrat oviran (»žica« je presekala šolski okoliš v dva dela), saj je šolo uporabljala tudi vojska, vanjo pa so vselili tudi več družin. Nekaj časa sta jo uporabljali meščanska šola in II. redna ženska gimnazija. Dan pred osvoboditvijo, ko so se Nemci umikali, jo je poškodovala tudi eksplozija. Po osvoboditvi je bila šola sprva šestrazredna, zatem sedemletka, nato je deset let imela le štiri razrede. Z reorganizacijo šolstva (1958–59) smo na Viču dobili dve samostojni osnovni šoli z osmimi razredi in tvid se v šolskem letu 1962–63 združili v osnovno šolo Ljubljana Vič. Od takrat deluje kot samostojna osnovna šola z razrednim poukom do 4. razreda in s predmetnim poukom od 5. do 8. razreda. Ker je bilo učencev čedalje več, je bila 1966 zgrajena osnovna šola Bičevje (današnja Osnovna šola Franc Leskošek Luka). Šolski prostori na Tržaški cesti so bili temeljito preurejeni. Zaradi gradenj novih stavb na viškem območju se je število učencev spet povečalo. Šolski organi so resno opozarjali, da je treba zgraditi na Viču novo sodobno šolo, ki bo ustrezala sodobnim zahtevam pouka in vzgoje. Tako je bil leta 1969 ustanovljen pripravljalni odbor za gradnjo nove šole. Graditev novega sodobnega šolskega poslopja na Nanoški ulici so omogočili ljubljanci z denarjem, zbranim s prvim samopripravekom. Šolo, ki se imenuje po borcu — domačinu Marjanu Novaku Jovu, obiskuje 111 učencev v obeh šolskih poslopih. Pouk je sodobno organiziran, šola zadovoljivo opremljena. Otrokom je ob dobro usposobljenih učiteljih omogočeno kakovostno šolanje.

Prav na temo šola včeraj, danes, jutri je bila ob trojnem jubileju 23. aprila organiziran tudi pogovor za okroglo mizo. V njem so sodelovali predstavniki strokovnih ustanov, družbenopolitičnih in družbenih organizacij, društev, krajevnih skupnosti, združenega dela ter organov šole in prosvetnih delavcev.

V pogledu in razvejeni razpravi je bila pravzaprav predstavljena pot vzgojno-izobraževalnega procesa, posebno pozornost pa so namenili povezovanju v širšem družbenem prostoru in neposredni povezavi z okoljem, kjer šola deluje, in z združenim delom, s katerim se povezuje. Prerez te poti skozi celotno zgodovinsko obdobje te šole je udeleženec pogovora razgrnil zanimivo razvojno pot šole vse do današnjih dni in pogled v prihodnost. V ospredju pa sta bila vsekakor skrb in prizadevanje šole kot pedagoške in družbene ustanove za vzgojo in izobraževanje učencev.

Precej mnenj in zelo dobrih ocen pa smo slišali o dolgoletnem poglobljenem sodelovanju viške osnovne šole z neposrednim okoljem in z združenim delom; to potrjuje tudi podatek, da šola trenutno deluje s sto zunanjimi sodelavci. Pa vendar smo v razpravi slišali, da se da še marsikaj storiti glede spoznavanja delovnih procesov v združenem delu pa tudi v krajevnih skupnosti, kjer morda obveščenost še ni najboljša. Slišati je bilo tudi predlog, naj bi krajevne konference SZDL vsaj enkrat na leto spregovorile o delu in življenju na osnovni šoli.

Ob tej priložnosti so podelili najzvestejšim sodelavcem in organizacijam spominske plakete. Spominske plakete pa so dan poprej podelili tudi učiteljem, ki delajo v šoli deset in več let ter učiteljem, ki so se v tej šoli upokojili. Ob tej priložnosti je ravnatelj Osnovne šole Marjan Novak, Jovo Franc Malovrh dejal: »Spoštovani upokojeni učitelji in delavci šole! Veseli smo, da ste danes med nami. Na tej šoli ste opravili veliko delo; na to ste lahko ponosni, tako kot smo ponosni mi, ki nadaljujemo tradicijo šole in skušamo narediti vse za kulturni dvig mladih. Vemo, da smo družbi v tem trenutku najbolj potrebni, saj danes z velikim optimizmom in prepričanjem spodbujamo, vzgajamo in izobražujemo mladino za življenje v prihodnjem stoletju. Zvesti ostajamo stroki, kot ste ji bili vi, v prepričanju, da naša vloga narašča ter se utrjuje misel — šola raste in pa de učiteljem!«

Ob trojnem jubileju šole se je zvrstilo več prireditve, posebej pa naj omenimo razstavo likovnih izdelkov nekdanjih učencev in pedagogov likovnih umetnikov. Na razstavi, ki so jo odprli 22. aprila v šolskih prostorih, so po tri svoja dela razstavili: Andrej Bratina, Tine Gorjup, Tomaž Gorjup, Rudolf Gorjup, Marjan Kozamernik, Ivo Mršnik, Zmago Modic, Dušan Pirih, Marjan Pliberšek in Tanja Špenko. Ob tej priložnosti je bila odprta tudi fotografska razstava o razvoju viške šole.

Posebno doživetje pa je bila osrednja proslava v počastitev jubilejev šole, ki je bila 24. aprila. Ob prisotnosti gostov iz Beograda, Celovca in drugih krajev so prosvetni delavci te šole skupaj z učenci, učenci glasbene šole in še predvsem s pomočjo nekdanjih učencev, danes priznanih kulturnih delavcev (Milan Dekleva, Mitja Kreft, Jasna Škrinjar, Janez Škof, Janez Vrhunc, Nataša Zorman in Petra Žihner), »pričarali« utrip in ozračje, ki ga lahko s trdim in odgovornim delom izoblikuje prav ljudska šola v najboljšem pomenu besede. Takšna šola pa je bila, je in bo viška osnovna šola Marjan Novak Jovo.

Ni neskromno, če zapišemo, da bolj doživetega in lepšega slavlja ni mogoče pripraviti! Naj strnem ta zapis s sklenimi mislimi slavnostnega govornika Petra Winklerja, direktorja Zavoda SRS za šolstvo:

»V štiridesetih letih našega poveljnega razvoja smo naredili ogromen korak naprej, ki nas je pripeljal v svet razvitih in nam odprl perspektivo nove humanejšje družbe. Za ta razvoj smo veliko žrtvovali, zato se kljub težavam, ki jih imamo, ne moremo in ne smemo umakniti s te poti, ampak se moramo z vsemi močmi prizadevati, da si zagotovimo boljši jutrišnji dan.

Rodovom, ki prihajajo za nami, ne bomo zapustili le velikih dosežkov in bogate dediščine, ampak tudi veliko težav in slabosti, zato je prav, da jim zagotovimo vsaj tisto, kar jim lahko damo in kar bo postalo gibalno razvoja in napredka naše družbe — znanje in sposobnost za njegovo ustvarjalno uporabo. To je naš dolg do mladega rodu pa tudi do vseh tistih žrtev, ki so bile potrebne, da smo dosegli to, kar imamo.«

JANJA DOMITROVIČ

Učitelj veliko daje, zato
mora tudi prejemati

Skoraj vsak dan, ko odpremo časopis, lahko preberemo kaj o šolstvu. O učitelju pa le poredko. O učitelju kot človeku, o njegovi osebnosti, o njegovih problemih je napisanega zelo malo. Kot da pozabljamo, da je (bolj kot predmetnik, bolj kot nova šola) učitelj tisti, ki šolo lahko dvigne, jo spreminja, ji da novo vsebino, da bo naprednejša, bližja otrokovi naravi ali pa jo kljub vsem spremembam naredi pusto in dolgočasno, neprijetno za učence in grozljivo za starše. Zato je nujno nameniti učitelju — človeku prav toliko ali še več skrbi kot šoli — instituciji. Prvi korak k temu je narejen s tem, da odkrivamo, kako je to delo naporno, koliko stvari učitelja obremenjuje, da je pogosto čezmerno utrujen, še posebno v celodnevni osnovni šoli. Posledica te utrujenosti je nezadovoljstvo, predvsem s samim seboj, občasna prenasičenost in nekakšna topost, praznina, ki jo zasledimo v sebi. Postane živčen, in to občutijo predvsem otroci. Utrujen in pobit učitelj pa ne more biti ustvarjalen. Z njegovo odklanjanje novosti, ni sposoben sprejemati in uporabljati novih metod. Z njim vred so v razredu nesrečni tudi učenci.

Raziskave kažejo, da si učitelj nalaga resnično več, kot zmore. Verjetno prav zaradi teže svojega poslanstva sprejema vse težave v razredu za svoje. Tako nosi učitelj svoje delo zmeraj s seboj. Za njegovo delo je značilno, da ni dokončno.

Učitelj je tudi neprimerno bolj čustveno obremenjen, kot delavci v drugih poklicih. Med njim in učencem nastaja zahteven in zapleten odnos. Seveda pa učitelj čustva tudi sprejema. Otrok ga ima lahko rad, ali pa ga sovraži, je jezen nanj.

Učitelja morajo tudi položaj, ki ga ima v družbi. Še sami ne vemo povedati kako, kdaj in zakaj smo se na družbeni lestvici pomaknili navzdol. Morda zato, ker smo pozabili, da narod, ki da kaj nase, izbere za učitelje mladega rodu svoje najboljše ljudi. Kaj bi bilo mogoče storiti, da bi bil učitelj manj obremenjen, bolj srečen in zadovoljen, bolj ustvarjalen in samozavesten?

Na pravi poti

Praznični dan Osnovne šole Josip Broz Tito Trbovlje

18. april — dan, ko je bil leta 1937 na Čebinah nad Trbovljami ustanovni kongres ZPS, si je trboveljska osnovna šola izbrala za svoj praznik. Že več let smo ga delovno praznovali s številnimi kulturnimi, športnimi in zabavnimi prireditvami.

Letošnji 18. april pa se je globoko vtisnil v spomin mladih Trboveljčanov, saj je prav na ta dan dobila osnovna šola Trbovlje ime JOSIP BROZ TITO.

Ko je na pobudo občinskih, medobčinskih in republiških družbenopolitičnih organizacij Zvezni izvršni svet sprejel sklep o poimenovanju, so se v nas porajala najrazličnejša vprašanja in dvomi, ali smo vredni tako velikega imena. Toda temeljita razčlenitev našega dela in dosežkov nam je utrdila samozavest in zbudila v nas ponos in sklep, da bomo svoje delo samo še bogatili in poglobljali.

Prav zato smo letos zasnovali naše delo še posebno pestro. Posebno bogati so programi šolskih organizacij. Želimo, da bi vsak učenec in delavec šole doživel poimenovanje kot nekaj velikega, obvezujočega.

18. april 1986 bo tako v naši šoli zapisan z zlatimi črkami, kot je dejal ravnatelj pobratene šole iz Lazarevca, ko nas je pozdravil in nam čestital.

Ta dan je imel posebno bogato praznično vsebino. Učenci vseh pedagoških enot so se srečali na prireditvah, tekmovali so z znanju na Titu, pomerili so se v raznih igrah.

Nato smo se delavci šole zbrali na slavnostni seji, ki so se je udeležili tudi učenci delegati, sveti staršev pedagoških enot, predstavniki družbenopolitičnih organizacij, sosednjih in pobratenih šol, republiških organov in Zavoda SRS za šolstvo.

Govorila je naša učiteljica Da-

rinka Kostanjšek, predsednica zbora delavcev, in v svojem govoru posebej opozorila na pomen vzgoje in učiteljevo vlogo v šoli in zunaj nje, pa tudi na vlogo šole pri povezovanju z družbenim okoljem.

Predsednica sveta šole Marija Lipovšek je nato prebrala sklep o poimenovanju šole po Josipu Brozu Titu. Veselje učencev in učiteljev. Čestitke.

Ravnateljica šola Slava Pimar je podelila priznanja šole. Komisija za priznanja je tudi letos izbrala nagrajence: izredno dejavnega in odličnega učenca Klavdija Koritnika, pedagoginjo Maro Burkeljce, učiteljice Manico Kočar, Vilmo Žnidaršič, Vido Pogačar in Cvetko Kolenc ter pobrateno šolo Dule Karakljajic iz Lazarevca.

Po slavnostni seji so pionirji ob novem napisu, ki ga je iz lesa oblikoval naš likovni umetnik magister Leopold Hočevar, izrekli zaobljubo. Obvezali so se, da se bodo učili, urešničevali prijateljstvo, razumevanje in medsebojno spoštovanje ter gojili ljubezen do svobode in miru.

Popoldne smo se spet zbrali v kulturnem domu. Odprli smo likovno razstavo naših učencev in se udeležili slavnostne prireditve. Zdaj je govorila podpredsednica Republiške konference SZDL Božena Ostrovršnik. Poudarila je, da zaslužimo Titovo ime ne samo zato, ker smo edina šola v Sloveniji, ki zajema vse osnovnošolce v celodnevno organizacijo, temveč predvsem zato, ker ob bogati vsebini dosegamo zelo dobre vzgojne uspehe.

Ob nastopu mladih, ki so navajali Titove misli, smo ponovno dobili potrdilo, da smo na pravi poti.

Predvsem mora poznati naravo svoje obremenjenosti, vzroke utrujenosti. Potruditi se mora za človeško pristnost, spet mora najti samega sebe, vedeti mora, kaj zmore in česa ne, da se bo tako rešil občutkov krivde, misli, da svoje delo ni dokončal ali dovolj dobro opravil.

Učitelj veliko daje, zato mora tudi prejemati. Biti mora odjemalec naravnih in kulturnih dobrin, narave, glasbe, knjige, filma in gledališča. Učitelj lahko zase veliko naredi sam, nekaj pa morajo vsekakor storiti tudi tisti, ki so za šolstvo odgovorni, in družba sama, ki dobrega in ustvarjalnega učitelja potrebuje.

Povezovanje osnovne šole z okoljem omogoča družbeni vpliv na življenje in delo šole, je torej pot, da postaja šola središče družbenega življenja.

Podružbljanje objektivno pomeni spremenjene, zahtevne in dodatne naloge za šolo in njene delavce. Če primerjamo te naloge in družbenospodarske odnose, ki danes prevladujejo in ki sami po sebi ne spodbujajo delavcev v vzgoji in izobraževanju k iskanju novega, lahko ugotovimo, da tak družbenospodarski položaj, kakršen je, ovira šolo, da bi opravljala svojo animatorsko vlogo pri povezovanju družbenega okolja z njo. Ker pa je animatorska vloga šole pri spodbujanju okolja za sodelovanje z njo bistveni dejavnik podružbljanja glede ustvarjanja čim širših in čim boljših možnosti za celosten razvoj naših učencev, moramo ob tem spoznati in vedeti, kakšne bodo možnosti za nadaljnje podružbljanje, če le-tega ne bo spremljalo tudi sprotno izboljševanje družbenospodarskega položaja pedagoškega delavca in vse šole.

Naj strnem svoja razmišljanja z besedami: Človek ne more živeti na svetu, če ne pričakuje nič novega, vselega, boljšega.

(Iz govora ob prazničnem dnevu osnovne šole Josip Broz Tito Trbovlje.)

DARINKA KOSTANJŠEK

Pesem se izroča —
mi se izročamo njej

Niko Grafenauer — gost na Pedagoški fakulteti v Mariboru

Šestnajstega marca je obiskal Pedagoško fakulteto v Mariboru pesnik, prevajalec in urednik Niko Grafenauer. Pogovor je spretno in domiselno vodila predavateljica mladinske književnosti Darka Tancer-Kajnih, razstavo ustvarjalcev del in njegovega portreta, ki ga je upodobila slikar Bojan Golija, pa je pripravila višja knjižničarka Anka Robnik.

Pesnikova spoznanja so obogatila prihodnje učitelje in vzgojitelje; pomagala jim bodo pri pedagoškem delu, da bodo znali knjigo približati mlademu bralcu. Niko Grafenauer se ne strinja s šolskim načinom ugotavljanja, kaj je pesnik hotel napisati, saj je napisal prav to, kar je hotel. Pomemben je otrokov stik s pesmijo in njegov oseben doživljaj.

Ustvarjalec je med drugim povedal, da je poezija zanj hram skrivnosti, nekaj, čemur razum ne more priti do dna, je čudežnost v igri in začudenje hkrati. Porodijo jo naključja, ki so povezana z usodnim; sem sodijo rojstvo, smrt in ljubezen — vse to so usodne stvari, določevalke našega bivanja. Prav tu se godita tako poezija za otroke kot tudi za odrasle; v obeh primerih gre za eksistencialno raven infantilizma, ki pomeni odprtost, vendar pa je drugačna, kar zadeva pesnikovanje za otroke na eni strani in za odrasle na drugi. Vir je sicer isti, razlika pa je veličanska, zakaj ustvarjalec je usmerjen k povsem določeni nemu občinstvu. Treba je upoštevati, da je otrok nepripravljen za hujše avanture. Poezija je zares iskanje skrivnosti in avantura, kajti vnaprej ne moreš vedeti, kaj te »tams« čaka, seveda pa za otroku treba dati določeno stopnjo varnosti, da se ne zgubi. Otroška poezija je zato tematsko fabulativna (gre za ohišje, ki pomeni dom, kamor se otrok lahko naseli). V pesništvu za odrasle se pojavlja večja odprtost — vsak se lahko naseli po svoje, saj je hiša odprta na vse strani in so zato mogoče različne razlage, odkrivanje sveta in drugačne skrivnosti; človek vstopi v hišo, ki še ni definirana in zatorej tudi sam gradi. Otroku pa je treba dati vodilo.

Niko Grafenauer je tudi teoretik mladinske književnosti: glede temeljnih prvin in meril dobre literature za otroke je demokrat ter ne zastopa objektivnega, znanstvenega razloga in pogleda, ampak izhaja iz lastne sku-

nje in jo prenaša tistim, ki se za to zanimajo. Tudi tukaj pripisuje pomen iskanju skrivnosti in igre, ki se v poeziji dogaja, vendar je ni primerno enačiti z igrakanjem, temveč je treba imeti v mislih tisto, kar se nanaša na usodo, srečo in sveto v filozofskem pomenu besede. V pesniški pisavi je ena izmed bistvenih razsežnosti prav pesniška igra — nenehno se pojavlja kot začudujoča stvar, novum, saj v vsakem verzuskuša odkriti kaj novega; uporabiš, na primer staro temo, zavzameš na drugače in zbudi začudenje. Inovacija je nekaj, česar prej ni bilo; poezija je nanjo nujno vezana, informacija (spravljanje v obliko) pa je tisto, kar je glede na kaotično zavest in svet informativno postavljeno v družbeni prostor.

Da lahko pesnik po svojih močeh nadaljuje, kar se je že zgodilo, mora seveda upoštevati kulturno zaledje. Očitno ustvarjalčevu merilo je torej estetska inovativnost. Ne gre za to, da bi bile v otroški poeziji zanjo manjše možnosti, temveč so slednje kvečjemu drugačne. V tako imenovani nonsensni poeziji se lahko pojavlja bistrumni nesmisel.

Z znano in priljubljeno pesniško zbirko Skrivnosti (študenti družbeno-moralne vzgoje in slovenščine na Pedagoški fakulteti v Mariboru jo imajo pri etiki za seminarsko temo) je Niko Grafenauer, kot je sam povedal, prispel na mejo med otroškim pesništvom in tistim, ki ga piše za odrasle. Izkazalo se je, da je s tem prišel do konca in se je zato lotil pisanja pravljic za otroke, kajti zamikala ga je nova avantura. Ekstatični trenutek namreč pomeni, da se človek dvigne iz sebe, pa tudi pri ekstatičnem položaju izhaja iz sebe in si najbolj dovteten za svet, ki te nekako poziva. Tudi ljubezen je vsa takšna, zato ni naključje, da se velikokrat povezuje s smrtjo. Pesem se izroča, mi se izročamo njej, skratka, brez erotizma ni branja in pisanja poezije (le-ta je namreč privlačna in zavajalna).

Pesnikov obisk je privabil veliko poslušalcev. Popoldan se je Niko Grafenauer srečal še z mladimi bralci v mariborski Pionirski knjižnici, sestavili Mariborske knjižnice, ki so zelo prizadevale, da bi knjiga našla pot do bralcev vseh starostnih stopenj, in pripravila vrsto domiselnih srečanj. **MARIJA ŠVAJNCER**

Tomaž Gorjup: Izgon iz Utopije, 1982, olje

TOMAŽ GORJUP V MESTNI GALERII

Razstava slik in risb Tomaža Gorjupa v ljubljanski Mestni galeriji znova opozarja na samoniklega umetnika. Obsežen izbor slik in risb sega od leta 1981 do letos, kar daje vpogled v slikarjev ustvarjalni lok; od stopal kot lupin izpraznjenosti do fragmentarnih figur lupinaste forme, s preseki, zevi, ko gre za širše zasnovane relacije in spoznanja. Gorjupova slikarska pa tudi risarska rast je organska, je logično nadaljevanje tistega, kar smo lahko videli pred leti. Vole figure pričajo o človekovi stiski in izvotlosti, o (ne)moči ožje stičnosti, tudi o nasilju in skepsi. Njegove risbe so v marsičem predhodnice, študije za slikarske izpeljave, v njih se še bolj izraža Gorjupov smisel za linijo, za bistvo. Močne barve imajo simboličen pridih, o prostoru dogajanja ni sledu, saj ne gre za konkretizacijo naslikanega kot odseva resničnosti. V Gorjupovem slikanju najdemo tudi nadrealnost, toda ne po načelnih nadrealizma iz dvajsetih let. V vseh slikah, pa če imajo mitološko, versko ali literarno predlogo, ostaja umetnik v našem času in se odziva z individualno zavestjo zdajšnjega človeka. Tudi ko figure postanejo »spet« človeške celote in ko barva postaja bolj umirjena, blaga, se slikar odziva na zdaj in tukaj, najsi gre za naslove kot so Apolon in Dafne, Faustus, Judita, Tri gracije ipd. Razvojna pot Tomaža Gorjupa prča, da je umetnik našel samosvoje slikarske rešitve. V primerjavi s sodobniki Gorjup ne želi slediti kakšni smeri, ki prevladuje v sodobnem slikarstvu, raje ostaja samosvoj, nenehno v iskanju, morda s pridihom »klasičnega« v izpeljavi figur, a daleč od harmoničnega utripa nekdanjih časov in slikanja, zato pa z več ali manj dvoma — te posledice splošnih razmer in časa, ki nezažrno vdira v umetnikov svet.

I. G.

OSNOVNA ŠOLA SLAVKO ŠLANDER CELJE

pisuje prosta dela in naloge

RAVNATELJA

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje, določene z Zakonom o osnovnem delu, Zakonom o osnovni šoli in Družbenim dogovorom o etiki kadrovske politike v občini Celje, in imeti: visoko ali višjo izobrazbo pedagoške smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu. Mandat traja 4 leta.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje in s kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Razpisna komisija za imenovanje ravnatelja TOZD Osnovna šola Slavko Šlander Celje, Ljubljanska 46. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po izteku razpisa.

POMOČNIKA RAVNATELJA

Kandidati za to delovno mesto morajo imeti:

visoko ali višjo izobrazbo
najmanj 3 leta delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalni dejavnosti
ustrezne organizacijske sposobnosti, izpolnjevati pa morajo tudi druge pogoje iz družbenega dogovora za vodilne delavce.

OSNOVNA ŠOLA VINKO VODOPIVEC AJDOVŠČINA

pisuje prosta dela in naloge za šolsko leto 1986/87

nedoločen čas:— **UČITELJA KLARINETA** (s polno delovno obveznostjo)— **UČITELJA FLAVIJA** (s polovično delovno obveznostjo)— **UČITELJA TROBIL** (s polovično delovno obveznostjo)— **UČITELJA KLAVIRJA** (s polovično delovno obveznostjo)**določen čas:**— **UČITELJA NOG** (s polnim delovnim časom)

Razpis se lahko prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo pogoje za učiteljske glasbene šole. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: GLASBENA ŠOLA VINKO VODOPIVEC AJDOVŠČINA, Štrancarjeva 8, Ajdovščina, v 15 dneh po objavi. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA VINKO PADERŠIČ-BATREJA, BRUSNICE

pisuje za nedoločen čas dela in naloge:

— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE** s polovično delovno obveznostjo, PRU— **UČITELJA LIKOVNE VZGOJE** s polovično delovno obveznostjo, PRU— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN LIKOVNE VZGOJE** s polno učno obveznostjo, PRU— **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** s polno delovno obveznostjo

dela in naloge na OŠ Brusnice in OŠ Otočec ob Krki, PRU

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati morajo imeti dobre prometne zveze z Novim mestom.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

OSNOVNA ŠOLA VINKO VODOPIVEC AJDOVŠČINA

pisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA VARNOSTNE ORGANIZACIJE**— **UČITELJA FLANDER**, Fochova 51, MARIBOR

pisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA VARNOSTNE ORGANIZACIJE**— **UČITELJA FLANDER**, Fochova 51, MARIBOR

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija za delovna razmerja

Kandidati morajo imeti enosobno stanovanje.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Etika in socializem

Pred nedavnim je drugi izšla knjiga *Vojana Rusa Etika in socializem*. Avtor je za drugo izdajo pripravil besedilo nekoliko drugače, tako da je velik del knjige na novo napisal. V tej izdaji so namreč izpuščeni deli, ki so iz zornega kota sodobne etike pomembnejši: vprašanje enotne filozofije in odnosa etike do drugih filozofskih »disciplin« ter obče teorije vrednot. V knjigi so uvrščeni novi deli, ki obsegajo več kot tretjino novega besedila in še temeljiteje osvetljujejo in razlagajo teoretske domene te etike, njeno uporabo in uresničevanje v sodobnem razvoju družbe in socializma — s tem naj bi postala podoba dejavne etike v dejavni filozofiji še izrazitejša.

Avtorjeva pozornost je namenjena predvsem sodobni jugoslovanski problematiki. Knjiga je tematsko prilagojena problematiki, zanimivi za širši krog bralcev, vanjo so zajeti predvsem odnosi med moralo in pravom, med moralo in religijo ipd. Uvodni del knjige se ukvarja z etiko v dejavni filozofiji, osrednji trije tematski deli pa so razdeljeni na poglavja: Moralno dejanje, Moralna norma in moralni sistem ter

Etika, socializem in sodobno človeštvo.

Etika je dolgoletno področje pisčevega dela, saj je precej svojega dela namenil preučevanju družbenih vprašanj socializma, zlasti etike in je napisal veliko študij iz ekonomije, politologije, mednarodnih ekonomskih in političnih odnosov, študij iz zgodovine filozofije, filozofske teorije sveta in človeka.

Ena bistvenih spodbud k pisanju je bila predvsem avtorjeva želja, naj bi poskusili ob koncu dvajsetega stoletja ob tej knjigi premisliti, kaj se je zgodilo, iz tega izluščiti čim boljše izkušnje in se odločiti za prave vrednote, pomembne tudi za to, da bo na tej podlagi mogoče oblikovati družbo na trdnih temeljih. Ob branju nas knjiga skuša pritegniti v razmišljanje o tem, kakšne so človekove bistvene potrebe, pota, možnosti — stališča pri nas uveljavljenih in veljavnih, prevladujočih idejnopoličnih usmeritev, s stališča komunizma in socializma. Tako zamišljena, meni avtor, bo knjiga zaradi konteksta, v katerem je nastala, dosegla svoj namen, če je delec sodobnih prizadevanj za avtentični socializem. V. K.

Svet

OSNOVNE ŠOLE MILAN MRAVLJE, LJUBLJANA,

Klopčičeva 1

razpisuje dela in naloge

— **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU**, za nedoločen čas— **UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA, PRU**, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU**, za nedoločen čas

Začetek dela 1. 9. 1986.

Prijave pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Svet Osnovne šole Milan Mravlje, Klopčičeva 1, Ljubljana.

OSNOVNA ŠOLA II. GRUPE ODREDOV MOZIRJE

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za podružnično šolo Nazarje, PRU, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu) s 1. 9. 1986— **UČITELJA ZGODOVINE, PRU**, za določen čas (za šolsko leto 1986/87) s polnim delovnim časom— **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom s 1. 9. 1986.

Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

OSNOVNA ŠOLA OSKAR KOVAČIČ, LJUBLJANA,

Dolenjska cesta 20

razpisuje dela in naloge

za nedoločen čas in s trimesečnim poskusnim delom:

— **UČITELJA FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE, PRU ali P**— **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P**— **UČITELJA GOSPODINJSTVA — VODJA ŠOLSKE PREHRANE, PRU ali P**— **KNJIŽNICARJA, PRU ali P**— **3 UČITELJEV ZA DELO V ODDELKIH PODALJŠANEGA BIVANJA, PRU ali U** — razredni pouk

za določen čas:

— **UČITELJA KEMIJE, PRU ali P** (od 1. 9. 1986 do 15. 4. 1987)— **UČITELJA MATEMATIKE, PRU ali P** (od 1. 9. do 15. 4. 1987)— **UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA, PRU ali P** (od 1. 9. 1986 do 1. 2. 1987)— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PRU ali U** (od 1. 9. 1986 do 23. 1. 1987)— **UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA, PRU ali U** (od 1. 9. 1986 do 28. 2. 1987)

Prijavite se v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

KATALOG UČBENIKOV 1986-87

Kot samostojno prilogo te številke Prosvetnega delavca smo natisnili Katalog učbenikov za osnovne in srednje šole za šolsko leto 1986-87.

Natis kataloga so financirale slovenske založbe, vendar v omejenem številu. Zato prejmejo kot brezplačno prilogo katalog samo vzgojno-izobraževalne organizacije. Nekaj posameznih izvodov je na voljo v našem uredništvu (cena: 200 din).

nove
knjige**Novi Srbohrvaško-slovenski slovar**

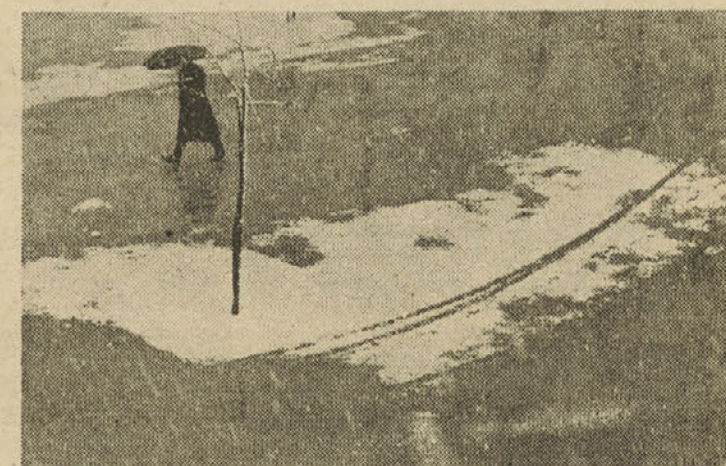
Slovarsko delo postaja z razvojem obeh jezikov — slovenskega in srbohrvaškega — vedno zahtevnejše, tako vsebinsko kot po obsegu; novejša težnja v jezikovnem razvoju kaže, da ga je treba dvigniti na višjo kakovostno raven, potrebna pa je bila tudi natančnejša, nadrobnejša slovarska izdaja.

Tretja izdaja tega slovarja, ki je, tako kot prejšnji, delo profesorja Janka Jurančiča, se po vsebini in obsegu precej razlikuje od prejšnjih dveh. Napisana je na novo, sestavlja več gradiva in upošteval najodobnejša leksikografska načela. Tako je slovar nastal kar v treh stopnjah, ki so bile, vsaka posamezno, končane v letih 1950, 1955 in 1960, ko so izšli vsi trije slovarji. Zanimanje slovenske leksikologije je bilo sprva dolga desetletja usmerjeno na jezikovna področja, ki so bila takrat za slovensko kulturno in narodno področje bolj aktualna, na področje latinskega in nemškega jezika, zato leksikografija v povezavi s slovenski-srbohrvaški jezik precej let ni prav zaživela. Šele po vojni, leta 1950, se je položaj zboljšal. Tedaj je Državna založba Slovenije dotiskala Slovensko-srbohrvaški slovar, akcentuiran in z izreko slovenskih gesel, ki pa je bil, žal, natisnjen samo do gesla **pravi**. Nadaljeval se ni zaradi Škerljevega Slovensko-srpskohrvatskega rečnika, slovarja »troimenega« naroda.

Leta 1956 je Državna založba Slovenije izdala novi slovar, sestavljen po sodobnejših leksikografskih načelih. Leta 1972 je izšel v drugi izdaji, precej razšir-

jen; zdaj smo dobili tretjo izdajo s približno 110 tisoč samostojnimi gesli in z na tisoče pomenskimi sintagmami, kar nekako ustreza zdajšnjim jezikovnim potrebam. Avtor, ki se je s tem slovarjem ukvarjal skoraj pol stoletja, se je v njem skušal čimbolj približati sodobni leksikografski teoriji in praksi.

Zdajšnja izdaja si prizadeva spremljati jezikovni razvoj slovenskega in srbohrvaškega jezika do sodobnosti, zato upošteva tudi pogosto rabljene besede in veliko terminoloških izrazov iz sodobne sociologije. Gesla so izbrana predvsem tako, da so v slovarju zaobsežene vse panoge človekovega delovanja, vsi izrazi za pojave v naravi, iz posameznih strokovnih in znanstvenih ved pa so v slovar sprejeti tisti izrazi, ki so kljub strokovnosti še dovolj razširjeni in znani. Slovar pa, če je le mogoče, upošteva tudi izvor besed iz tujih jezikov, ki jih v stoletjih govorijo ljudstva blizu nas ali med nami; pri tem je avtor uporabljal domačo in tujo znanstveno literaturo. Prof. Janko Jurančič, meni, da je s to knjigo končal nalogo, ki si jo je bil zastavil pred pol stoletja, namreč: na znanstveni podlagi približati leksiko slovenskega in srbohrvaškega jezika, nalogo, ki se ujema z obširnimi leksikografskim programom, ki se s svojim delom nagiba h koncu. Avtor je pri zdajšnjem delu v srbohrvaški leksikologiji s pridom uporabljal svoje izkušnje, pridobljene pri delu za slovar slovenskega knjižnega jezika, pri katerem je sodeloval dvajset let. V. K.

Fotografija: Rajko Ranfl, član DLOS

Presek

Zadnja, šesta številka Preseka v letošnjem šolskem letu ima le 32 strani, a ni nič manj zanimiva od drugih. V njej si lahko preberemo članek O spektrih, napisal ga je Janez Stinač. Članek bo gotovo v pomoč in dopolnilo pri pouku fizike v prvem letniku skupne vzgojno-izobraževalne osnove, saj govori o različnih vrstah spektrov (črtastem, zvezdnem, emisijskih in absorpcijskih), dodane pa so tudi zanimivosti iz zgodovine le-teh.

V rubriki Matematika je tokrat pisal o prijateljskih številih Jože Grasselli. Pove nam, katera števila so to, opiše njihovo zgodovinsko pot do danes in nas seznanja z neresenimi problemi tega področja. Bojan Mohar pa bralcem ob tem predlaga, naj poiščejo čim več parov prijateljskih števil. Seveda si lahko pomagajo z računalnikom. Računalnikarji najdejo v šesti številki Preseka tudi članek zase. Vladimir Batagelj seznani bralce z znanimi programi za risanje, podrobneje pa opiše delo s programom Melbourne draw, katerega poslovenjena in dopol-

njena različica kroži tudi pri nas. Ta program je za Spectrum 48 K, omogoča pa znakovno (mozaično) in pravo grafiko. Članu so dodane tudi slike, narisane na opisan način.

V Preseku sta objavljena članka dveh mladih matematikov. Roman Drnovšek piše o 26. mednarodni olimpiadi na Finskem, Peter Anastasov pa nas obvešča o lanskem letni matematični šoli v Pecki v SR Srbiji. To je desetdnevna šola za osnovnošolce in srednješolce iz vse Jugoslavije. Slovenski predstavniki so se vrniliz lepimi spomini, prinesli pa so tudi nekaj zanimivih nalog.

Naj naštejem še nekaj prispevkov iz rubrike Razvedrilo. Presek je ponovno začel objavljati naloge z vžgalicami. Sestavil jih je Roman Rojko, našli pa jih boste tudi v naslednjem letniku. Bralci si lahko preženejo dolgčas z reševanjem številskih križank Pitagorov izrek in z nalogo Bistroidca. Take naloge so mladim všeč, zato verjetno ni treba ponavljati, da se jih da koristno uporabiti tudi pri pouku. DUŠICA BOBEN

objave

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev razpisuje za šolsko leto 1986/87

200 štipendij za učence
100 štipendij za študente

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev bo v šolskem letu 1986/87 štipendirala učence, ki se bodo vpisali v srednješolske programe pedagoških smeri ali pa so vanje že vpisani in se bodo po končanem izobraževanju odločili za študij pedagoških smeri na visoki stopnji

in štipendirala študente pedagoških smeri na visoki oziroma višji stopnji za potrebe srednjih šol in domov za učence v SR Sloveniji.

Prijave bo sprejemala Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev, Ljubljana, Aškerčeva 9 — oddelek za štipendije — do 15. julija 1986.

Kandidati morajo prijavi za štipendiranje na obrazcu DZS 8,40 Vloga za uveljavitev socialnovarstvenih pravic priložiti:

1. overjene prepise dokazil o učenem uspehu (prepis indeksa oz. sporočilo o vseh do sedaj opravljenih izpitih, vajah ipd.);
2. uradno potrdilo o osebnih dohodkih staršev za koledarsko leto 1985 oziroma odrezek pokojninske nakaznice za december 1985;
3. potrdilo skupščine občine o premoženjskem stanju in potrdilo o številu članov gospodinjstva;
4. svojeručno napisano kandidatovo izjavo, da ne prejema druge kadrovske štipendije oziroma potrdilo dozdajšnjega kadrovskega štipenditorja, da štipendist nima obveznosti iz dozdajšnjega štipendiranja;

5. kratek življenjepis in opis socialnega in materialnega položaja žine;

6. mnenje šole in mnenje Zveze socialistične mladine;

7. kandidati študenti morajo v vlogi natančno navesti tudi, katero štipendijo kandidirajo.

Pri štipendiranju bodo imeli prednost kandidati, ki imajo boljši uspeh in so v slabšem materialnem položaju.

Odbor ne bo obravnaval prijav z nepopolno dokumentacijo, prijave bodo v skladu z razpisom ali prijav, ki bodo odposlane po 15. 7. 1986.

Za študente razpisujemo štipendije za potrebe naslednjih domov za učence v SR Sloveniji:

1. **SREDNJA TEHNIŠKA ŠOLA, Pot na Lavo 22, 63000 CELJE**
 - a) dipl. inž. gradbeništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - b) dipl. inž. elektrotehnike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
2. **SREDNJA KMETIJSKO ŽIVILSKA ŠOLA, Ljubljanska 97, 63000 CELJE**
 - a) dipl. inž. agronomije (vrtarstvo-sadjarstvo) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - b) dipl. inž. agronomije (kmetijska mehanizacija) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
3. **SREDNJA KOVINARSKO-STROJNA IN METALURŠKA ŠOLA, Štore 61, 63220 ŠTORE**
 - a) inž. strojništva (oblikovalec kovin) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - b) inž. strojništva (preoblikovalec in sp. kovin) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - c) prof. biologije in kemije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
4. **SREDNJA ŠOLA DRUŽBOSLOVNE IN KOVINARSKE USMERITVE E. KARDELJA, Kidričeva 20, 68340 ČRNO-MELJ**
 - a) prof. kemije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
5. **ŠC J. JURČIČ — TOZD SREDNJA ŠOLA DRUŽBOSLOVNE USMERITVE, 61295 IVANČNA GORICA**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - b) učitelj strojepisja — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
6. **SREDNJA GOSTINSKA IN TURISTIČNA ŠOLA, Ul. Prekomorskih brigad 7, 66310 IZOLA**
 - a) prof. fizike ali prof. matematike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
7. **SREDNJA EKONOMSKA IN KOVINARSKA ŠOLA Z ITALJANSKIM UČNIM JEZIKOM, Gregorčičeva 21, 66310 IZOLA**
 - a) prof. ekonomije (program S8) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
8. **CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA, Bratov Ruparjev 2, 64270 JESENICE**
 - a) inž. strojništva — 2 štipendiji (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
9. **SREDNJA EKONOMSKA IN NARAVOSLOVNA ŠOLA RUDOLFA MAISTRA, Novi trg 41 a, 61240 KAMNIK**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
10. **DOM UČENCEV HEROJ TITO, Cankarjeva 5, 6600 KOPER**
 - a) prof. glasbe (glasbeni pedagog) ali učitelj glasbene vzgoje z zborovodstvom — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - b) dipl. domski vzgojitelj oziroma vzgojitelj v domovih (z znanjem knjižničarstva) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
11. **SREDNJA KOVINARSKA IN PROMETNA ŠOLA, Izolska vrata 2, 66000 KOPER**
 - a) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - b) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 - c) dipl. inž. strojništva (energetik) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - č) dipl. inž. strojništva (tehnolog) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
12. **ISKRA — SREDNJA ŠOLA KRANJ, Kidričeva c. 55, 66000 KRANJ**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - b) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. elektrotehnike — energetik — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - č) dipl. inž. elektrotehnike — elektronik — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - d) inž. elektrotehnike — jaki tok — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - e) inž. elektrotehnike — šibki tok — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - f) inž. strojništva — kovinar — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
13. **SREDNJA EKONOMSKA ŠOLA B. KIDRIČ, Prešernova 6, 61000 LJUBLJANA**
 - a) prof. angleškega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)

- b) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - c) prof. ekonomije (program S8) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 - č) prof. ekonomije (program S8) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - d) prof. biologije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
14. **SREDNJA ŠOLA ZA ELEKTRONIKO, Prušnikova 98, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. inž. elektrotehnike — elektronika — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 15. **SREDNJA ŠOLA TEHNIŠKIH STROK IN OSEBNIH STORITEV, Titova 78, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - b) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. elektrotehnike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - č) dipl. inž. tekstilne tehnologije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - d) dipl. obramboslovec — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 16. **SREDNJA PEDAGOŠKA ŠOLA, Resljeva 12, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. obramboslovec — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - b) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - c) prof. geografije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - č) prof. glasbene pedagogike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 17. **PTT SREDNJEŠOLSKI CENTER, Celjska 16, 61000 LJUBLJANA**
 - a) dipl. inž. elektrotehnike (telekomunikacije) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - b) dipl. inž. elektrotehnike (telekomunikacije) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - c) dipl. inž. elektrotehnike (telekomunikacije) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 - č) inž. elektrotehnike (telekomunikacije) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - d) inž. elektrotehnike (telekomunikacije) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - e) prometni inž. (za PTT promet) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - f) prometni inž. (za PTT promet) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 18. **SREDNJA ŠOLA DRUŽBOSLOVNE USMERITVE F. MIKLOŠIČ, Prešernova 34, 69240 LJUTOMER**
 - a) prof. angleškega jezika s književnostjo in francoskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - b) prof. geografije in zgodovine — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 19. **SREDNJA EKONOMSKA ŠOLA, Trg B. Kidriča 3, 62000 MARIBOR**
 - a) prof. ekonomije (program S8) — 2 štipendiji (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 20. **SREDNJA AGROŽIVILSKA ŠOLA, TOZD Kmetijska šola, Vrbanska 30, 62000 MARIBOR**
 - a) prof. biologije (enopredmetna) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 - b) prof. geografije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 21. **SREDNJA GLASBENA IN BALETNA ŠOLA, Mladinska ul. 12, 62000 MARIBOR**
 - a) prof. glasbene pedagogike (glasbenik za pihala) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - b) prof. glasbene pedagogike (glasbenik za klavir) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - c) dipl. muzikolog — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - č) plesalec (V. zahtevnostna stopnja izobrazbe) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 22. **SREDNJA KOVINARSKA, STROJNA IN METALURŠKA ŠOLA, Smetanova 18, 62000 MARIBOR**
 - a) dipl. inž. strojništva (kovinar) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 - b) dipl. inž. strojništva (kovinar) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - c) prof. geografije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)

- č) prof. angleškega jezika s književnostjo in nemškega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1989)
 - d) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - e) prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1986)
 - f) inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1990)
23. **DOM ZA UČENCE SREDNJIH ŠOL JANEZ HRIBAR, spovsavska 89, 62000 MARIBOR**
 - a) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 24. **DOM UČENCEV ŠTEFAN KOVAČ, Tomšičeva 15, 62000 MURSKA SOBOTA**
 - a) prof. slovenskega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 25. **SREDNJA KMETIJSKA ŠOLA RAKIČAM, 69000 MURSKA SOBOTA**
 - a) prof. matematike ali prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 26. **DOM ŠOLSKIH CENTROV, Erjavčeva 8, 65000 NOVA RICA**
 - a) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - b) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 27. **SREDNJA ŠOLA PEDAGOŠKE IN TEHNIŠKO-NARAVOSLOVNE USMERITVE, Cesta herojev 5, 68000 NOVO MESTO**
 - a) prof. matematike ali prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 - b) prof. biologije in kemije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 28. **DRUŽBOSLOVNA IN EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA, 68000 NOVO MESTO**
 - a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1987)
 - b) prof. ekonomije (program S8) — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 29. **DOM ZA UČENCE MAJDE ŠILC, Ul. Milke Šobar 24, 68000 NOVO MESTO**
 - a) dipl. domski vzgojitelj — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 30. **GOZDARSKI ŠOLSKI CENTER, Tržaška 36, 66230 STOJNA**
 - a) dipl. inž. gozdarstva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1989)
 31. **STEKLARSKA ŠOLA, Steklarska 1, 63250 ROGAŠKA SLOVENJA**
 - a) prof. matematike ali prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - b) prof. matematike ali prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 - c) prof. kemije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1987)
 - č) prof. kemije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1989)
 - d) prof. slovenskega jezika s književnostjo ali prof. umetne zgodovine — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 - e) prof. telesne vzgoje — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1987)
 32. **SREDNJA TEKSTILNA ŠOLA, Savska c. 2, 68290 SEVNICA**
 - a) prof. matematike ali prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 33. **SREDNJA DRUŽBOSLOVNA IN EKONOMSKA ŠOLA, Stjenkova 3, 66210 SEŽANA**
 - a) prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 - b) prof. kemije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1988)
 - c) prof. telesne vzgoje — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1988)
 34. **SREDNJA KOVINARSKA IN CESTNOPROMETNA ŠOLA, Podlubnik 1B, 64220 ŠKOFJA LOKA**
 - a) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1988)
 - b) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1990)
 35. **SREDNJA DRUŽBOSLOVNO-JEZIKOVNA ŠOLA BOŽIHERL, Podlubnik 1B, 64220 ŠKOFJA LOKA**
 - a) dipl. obramboslovec — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)

objave

36. **CSŠ — TOZD Elektro, kovinarska in računalniška šola, Trg mladosti 3, 63320 TITOVO VELENJE**
 a) prof. matematike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
 b) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1987)
 c) dipl. inž. strojništva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
37. **CSŠ — TOZD Srednja družboslovna šola, Vodnikova 2, 63320 TITOVO VELENJE**
 a) prof. angleškega jezika s književnostjo in nemškega jezika s književnostjo — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)

38. **ZASAVSKI SC, TOZD Srednja šola elektrotehniške usmeritve, Cesta zmage 3A, 61410 ZAGORJE OB SAVI**
 a) inž. elektrotehnike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1989)
 b) prof. fizike — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1988)
39. **ZASAVSKI SC, TOZD Srednja šola rudarske usmeritve, Cesta zmage 5A, 61410 ZAGORJE OB SAVI**
 a) dipl. inž. rudarstva — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)
 b) dipl. inž. geologije — 1 štipendija (možnost za zaposlitev s 1. 9. 1990)

ODBOR ZA MREŽO ŠOL, USMERJANJE IN ŠTIPENDIRANJE

REDNI RAZPISI DEL IN NALOG VZGOJITELJEV IN UČITELJEV IN DRUGIH STROKOVNIH DELAVCEV V VZGOJNO-VARSTVENIH IN VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ORGANIZACIJAH

OSNOVNA ŠOLA BAZA 20, DOLENJSKE TOPLICE

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU**, za določen čas (od 1. 9. 1986 — 31. 8. 1987)
- **UČITELJA MATEMATIKE IN TEHNIČNEGA POUKA, PRU**, za nedoločen čas (od 1. 9. 1986)
- **2 UČITELJEV ANGLEŠKEGA JEZIKA, PRU**, za nedoločen čas (od 1. 9. 1986)
- **2 UČITELJEV LIKOVNEGA IN TEHNIČNEGA POUKA, PRU**, za nedoločen čas (od 1. 9. 1986)
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, RU**, za nedoločen čas (od 1. 9. 1986)
- **UČITELJA GLASBENEGA POUKA, PRU**, za določen čas (od 1. 9. 1986 — 31. 8. 1987)
- **SVETOVALNEGA DELAVCA — PEDAGOG**, za določen čas (od 1. 9. 1986 — 31. 8. 1987)

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli. Prijave z dokazili o strokovni usposobljenosti naj pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa, na Osnovno šolo Baza 20, Dolenjske Toplice.

O izidu razpisa bodo obveščeni v 15 dneh po izbiri.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE DR. FRANCE PREŠEREN, RIBNICA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA TELESNE VZGOJE, PRU** — končana PA, za nedoločen čas
- **PSIHOLOGA, P** — diplomiran psiholog

Začetek dela: 1. 9. 1986.

Prijavite se v 15 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE HEROJA GRAJZERJA TRŽIČ

razpisuje prosta dela in naloge

za centralno šolo:

- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU ali P**
- **UČITELJA GLASBENEGA POUKA**, ki bo dopolnjeval delovno obveznost na enoti glasbene šole, **PRU ali P**

za enoto glasbene šole:

- **UČITELJA KLAVIRJA, P ali PRU**
- **UČITELJA HARMONIKE, PRU**

Prosta dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in s trimesečnim poskusnim delom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Komisija za delovna razmerja Osnovne šole heroja Grajzerja Tržič. O izbiri jih bomo obvestili v 30 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE SPOMENIK NOB CERKNO

razpisuje naslednja dela in naloge:

1. za nedoločen čas s polnim delovnim časom
 - **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE**
 - **UČITELJA TELESNE VZGOJE** za fante
 - **UČITELJA MATEMATIKE — FIZIKE**

En učitelj bo dopolnjeval obveznost v oddelku podaljšane bivanja. Stanovanj ni. Prednost pri reševanju stanovanjskega vprašanja bo imel učitelj telesne vzgoje.

2. za določen čas — nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu.
 - **RAZREDNEGA UČITELJA** za podružnično šolo Novaki. Stanovanje je v šoli.

Kandidati morajo imeti ustrezno pedagoško izobrazbo. Nastop dela je 1. 9. 1986. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim življenjepisom pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

ZAVOD ZA KULTURO IN IZOBRAŽEVANJE GROSUPLJE — GLASBENA ŠOLA

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA HARMONIKE**
- **UČITELJA TROBIL**

za nedoločen čas s polovično delovno obveznostjo.

Pogoj: zahtevana izobrazba ustrezne smeri po zakonu o glasbenih šolah.

Stanovanj ni.

Kandidati naj pošljejo prijave in dokazila o izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

Začetek dela je 1. september 1986.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE JANKO RIBIČ CEZANJEVCI

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PRU** — razredni pouk, za določen čas od 1. 9. 1986 do 31. 8. 1987.
- **UČITELJA NEMŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU** za določen čas od 1. 9. 1986 do 31. 8. 1987 za polovični delovni čas.
- **VARUHINJE** za VVE Cezanjenci, končana šola za varuhinje, za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom.
- **VARUHINJE** za VVE Stara cesta, končana šola za varuhinje, za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po preteku roka za prijavo.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE PREŠERNOVE BRIGADE ŽELEZNIKI

razpisuje prosta dela in naloge:

za nedoločen čas s polnim delovnim časom

- **UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU ali P** ali pripravnik,
- **UČITELJA NEMŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU ali P** ali pripravnik,
- **SOCIALNEGA DELAVCA** (kandidati za dela in naloge socialnega delavca morajo imeti višjo ali visoko izobrazbo ustrezne smeri in opravljen strokovni izpit)
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** (zdravstvena telesna vzgoja; pogoj je visoka izobrazba z ustrezno usmeritvijo)
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN MATEMATIKE** (ali tehnične vzgoje in fizike), **PRU ali P** ali pripravnik.

Začetek dela 1. 9. 1986.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi s kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po poteku prijavnega roka.

Komisija za delovna razmerja pri

OSNOVNI ŠOLI »8 TALCEV« LOGATEC

razpisuje prosta dela in naloge za šolsko leto 1986/87:

- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, PRU** (za nedoločen čas s polnim delovnim časom)
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN LIKOVNE VZGOJE, PRU** (za nedoločen čas s polnim delovnim časom)
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, RU** (za določen čas s polnim delovnim časom — nadomeščanje delavke, ki je na porodniškem dopustu)
- **GLASBENIKA ZA TROBILA** v oddelku glasbene šole (za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom).

Nastop dela je 1. 9. 1986.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v osmih dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola »8 talcev« Logatec, Notranjska 3. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po izteku objave.

Svet

TOZD OSNOVNA ŠOLA VERA ŠLANDER, POLZELA

razpisuje prosta dela in naloge

— **RAVNATELJA**

Kandidati za opravljanje del in nalog ravnatelja morajo izpolnjevati splošne pogoje in imeti:

- višjo ali visoko izobrazbo pedagoške smeri
- opravljen strokovni izpit
- najmanj 5 let pedagoških delovnih izkušenj
- organizacijske in vodstvene sposobnosti ter ustrezne moralno-politične lastnosti.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa Svetu TOZD Osnovna šola Vera Slander, Polzela z oznako »za razpisno komisijo«. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

Svet

OSNOVNE ŠOLE JOŽE SLAK-SILVO, TREBNJE

razpisuje dela in naloge

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**, za določen čas (za šolsko leto 1986/87)
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN MATEMATIKE**, za nedoločen čas
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN MATEMATIKE**, za določen čas (do 1. 4. 1987)

Začetek dela: 1. 9. 1986.

Prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA SOLKAN, NOVA GORICA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA GLASBENEGA POUKA, PRU ali P**, za nedoločen čas
- **UČITELJA MATEMATIKE, PRU ali P**, za nedoločen čas

Začetek dela 1. 9. 1986.

Stanovanj ni.

Prijave s kratkim življenjepisom in z dokazili o izobrazbi pošljite v 10 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Solkan, Šolska 25, Nova Gorica.

OSNOVNA ŠOLA LOG — DRAGOMER, Šolska cesta 1, 61351 BREZOVICA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA SLOVENSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Začetek dela: 1. september 1986.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli.

Prijave in dokazila o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa komisiji za delovna razmerja Osnovne šole Log-Dragomer.

Svet

VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE LJUBLJANA VIČ-RUDNIK, Tržaška 79, Ljubljana

razpisuje

1. po 179. členu Statuta VVO Ljubljana Vič-Rudnik prosta dela in naloge individualnega poslovnega organa

— **RAVNATELJA VVO**

Za ravnatelja je lahko imenovan:

- kdor izpolnjuje splošne z Zakonom o združenem delu določene pogoje
- kdor izpolnjuje pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določbah 73. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ali izpolnjuje pogoje za opravljanje del učitelja po določbi 96. člena zakona o osnovni šoli
- kdor ima 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- kdor ima organizacijske in strokovne sposobnosti, kar dokazuje s svojim preteklim delom
- kdor ima dejaven in pozitiven odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, ustvarjalnosti in zavzetosti za razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov, družbene samozaščite in ljudske obrambe ter do doslednega uveljavljanja načela delitve po delu;

2. po 203. členu Statuta VVO Ljubljana Vič-Rudnik prosta dela in naloge

— **VODJE DELOVNE ENOTE MALČI BELIČ III**

Za vodjo delovne enote je lahko imenovana oseba, ki poleg z zakonom in družbenim dogovorom o oblikovanju kadrovske politike izpolnjuje naslednje pogoje:

- da je vzgojitelj, pedagog, psiholog, socialni delavec, specialni pedagog ali učitelj
- da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- da ima dejaven in pozitiven odnos do tradicije socialističnih interesov, revolucije, do samoupravljanja, do sodelovanja in povezovanja združenega dela in do družbenih interesov nasploh
- da ima organizacijske in strokovne sposobnosti, ki zagotavljajo, da bo lahko s svojim delom prispeval k uresničevanju smotrov in nalog VVO.

Mandatna doba za razpisana dela in naloge ravnatelja in vodje delovne enote je 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev v zaprti ovojnici v 15 dneh po objavi na naslov: VVO Ljubljana Vič-Rudnik, Tržaška c. 79, Ljubljana, za »razpisno komisijo«. Prijavljene kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po končanem postopku za imenovanje.

Komisija za delovna razmerja pri

OSNOVNI ŠOLI FRAN KOČBEK GORNJI GRAD

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE**
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE**
- **UČITELJA MATEMATIKE Z USPOSOBLJENOSTJO ZA POUČEVANJE FAKULTATIVNEGA PREDMETA INFORMATIKE IN RAČUNALNIŠTVA V OŠ**

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Nastop dela 1. 9. 1986.

Kandidati morajo izpolnjevati z zakonom predpisane pogoje.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo na šolo v 15 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE TOMA BREJCA KAMNIK, Kidričeva 37

razpisuje prosta dela in naloge:

a) za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** v oddelku podaljšane bivanja, **PRU**;
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na podružnični šoli Motnik, **PRU**;
- **UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE, PRU**

b) za določen čas s polnim delovnim časom:

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na podružnični šoli Šmartno v Tuhinju, **PRU**;
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na podružnični šoli Sela (od 1. 9. 1986 do 1. 4. 1987 — nadomeščanje delavke, ki je na porodniškem dopustu), **PRU**.

Nastop dela je 1. 9. 1986.

Prijave sprejemamo v 8 dneh po objavi razpisa.

1. VZGOJNO-VARSTVENI ZAVOD VELENJE

razpisuje prosta dela in naloge:

- **3 PEDAGOŠKIH VODIJ ENOT** (reelekcija)
- **PEDAGOŠKEGA VODJA DRUŽINSKEGA VARSTVA**

Pogoji:

- da izpolnjuje pogoje, določene z zakonom in družbenim dogovorom o oblikovanju kadrovske politike
- ima najmanj 3 leta delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- ima organizacijske in strokovne sposobnosti
- ima dejaven in pozitiven odnos do samoupravljanja in do družbenih interesov.

Vodje enot se imenujejo za 4 leta.

Prijave pošljite na SVET VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA VELENJE, Prešernova 3 v 15 dneh po objavi razpisa.

**2. Komisija za delovna razmerja
VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA VELENJE**

razpisuje prosta dela in naloge:

1. **4 VZGOJITELJIC** za nedoločen delovni čas za dnevno varstvo
- 3 **VZGOJITELJIC** za določen delovni čas za dnevno varstvo
- 6 **VZGOJITELJIC** za nedoločen čas za izvajanje priprave otrok na šolo izven dnevnega varstva
- 2 **VZGOJITELJIC** za določen čas (1 leto) — za KS Paka, Šentilj
- 2 **VZGOJITELJIC** pripravnic za določen čas (6 mesecev)
2. **4 VARUHINJ** za določen delovni čas s polnim del. časom
- VARUHINJE** za določen delovni čas s polovičnim del. časom in

Pogoji:

- Pod 1.: Končana srednja vzgojiteljska šola in opravljen strokovni izpit.
Za vzgojiteljice pripravnice: Končana srednja vzgojiteljska šola.
Pod 2.: Končana šola za varuhinje in starost 18 let.

Prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa komisiji za delovna razmerja Vzgojno-varstvenega zavoda Velenje, Prešernova 3.

Komisija za delovna razmerja
VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE ANTON MEDVED, KAMNIK, Kidričeva 23

razpisuje prosta dela in naloge

- **21 VARUHINJ** za poln delovni čas
- **4 VARUHINJ** za polovičen delovni čas

Pogoj: šola za varuhinje.

Če se prijavijo varuhinje, ki nimajo ustrezne izobrazbe, je mogoča zasedba del in nalog za določen čas, do enega leta.
Začetek dela 1. 9. 1986. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovni izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa.

Svet
SREDNJE ŠOLE PEDAGOŠKE IN KULTURNE USMERITVE MARIBOR

razpisuje dela in naloge s polnim delovnim časom

1. **POMOČNIKA RAVNATELJA** (za nedoločen čas)
2. **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** (za določen čas)

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še te: pod tč. 1. — pogoje, določene s 175. čl. ZUI in vsaj pet let delovnih izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu, pod tč. 2. — pogoje, določene s 175. čl. ZUI, in znanje kitare. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Srednja šola pedagoške in kulturne usmeritve Maribor, Gosposvetska cesta 4.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo izbrani v 15 dneh po poteku razpisnega roka. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

OSNOVNOŠOLSKI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD MURSKA SOBOTA, Trstenjakova 73

razpisuje po sklepu Komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge:

1. **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, PRU ali P**, s polnim delovnim časom in za nedoločen čas;
2. **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, PRU ali P**, s krajšim delovnim časom in za določen čas;
3. **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU ali P**, s polnim delovnim časom in za nedoločen čas;
4. **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU ali P**, s krajšim delovnim časom in za določen čas;
5. **UČITELJA SLOVENSKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA, PRU ali P**, s krajšim delovnim časom in za določen čas;
6. **UČITELJA ANGLEŠČINE IN NEMŠČINE, PRU ali P**, s polnim delovnim časom in za nedoločen čas;
7. **UČITELJA ZGODOVINE IN ZEMLJEPISA, PRU ali P**, s polnim delovnim časom in za določen čas;
8. **UČITELJA GOSPODINJSTVA IN BIOLOGIJE, PRU**, s polnim delovnim časom in za nedoločen čas;
9. **UČITELJA GOSPODINJSTVA IN BIOLOGIJE, PRU**, s krajšim delovnim časom in za nedoločen čas;
10. **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, U ali PRU**, s polnim delovnim časom in za nedoločen čas;
11. **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, U ali PRU**, s krajšim delovnim časom in za nedoločen čas.

Prijave z dokazili pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na Tajništvo zavoda, Trstenjakova 73, Murska Sobota.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE ZBORA ODPOSILANCEV KOČEVJE

razpisuje prosta dela in naloge

1. **na centralni šoli v Kočevju:**
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** za pouk telesne vzgoje v 4. razredu
- **UČITELJA GOSPODINJSTVA IN DELNO ZA POUK PRVE POMOČI**
- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** s polno učno obveznostjo in za vodenje pevskega zbora
- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** s polovično učno obveznostjo in za vodenje pevskega zbora

Stanovanj ni. Osební dohodek po pravilniku.

2. v podružničnih šolah:

- za podružnično šolo v Strugah
- **UČITELJA SLOVENSKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA, PRU ali P** s polnim delovnim časom; stanovanje je v šolski stavbi.

za podružnično šolo v Podpreski

- **UČITELJA ZA POUK VEČ PREDMETOV** v kombiniranih oddelkih na predmetni stopnji. Prednost pri izbiri imajo predmetni učitelji matematike in fizike. Stanovanja ni, osebni dohodek po pravilniku in dodatek za težje delovne razmere.

Vsa prosta dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Svet
SREDNJE KOVINARSKÉ STROJNE ŠOLE TAM MARIBOR, Zolajeva 12

razpisuje po določilih 94. člena statuta prosta dela in naloge

1. **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE**
2. **DVEH UČITELJEV STROKOVNIH PREDMETOV**
3. **UČITELJA ZGODOVINE**
4. **UČITELJA SAMOUPRAVLJANJA S TEMELJI MARKSI-ZMA**
5. **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA**
6. **UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE**

Dela in naloge pod zaporednima številčkama 1 in 2 so razpisane za nedoločen čas, poln delovni čas, vse druge pa za določen, poln delovni čas (nadomeščanje delavk na porodniškem dopustu).

Za dela in naloge pod zaporedno številčko 2 se zahteva poleg pogojev, predpisanih z Zakonom o usmerjenem izobraževanju, še pogoj, da ima kandidat visoko izobrazbo (diplomiran inženir strojništva).

Za vsa razpisana dela in naloge veljajo določila in pogoji Zakona o usmerjenem izobraževanju.

Prijave z ustreznimi dokazili sprejema Komisija za delovna razmerja Srednje kovinarske strojne šole TAM Maribor, Zolajeva 12, 30 dni po objavi razpisa.

Začetek dela je 1. septembra 1986 ali po dogovoru.

Stanovanj ni.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE LENART V SLOVENSКИH GORICAH, Ptuj-ska c. 25, 62230 LENART

razpisuje prosta dela in naloge za šol. leto 1986/87

- **5 SPECIALNIH PEDAGOGOVI**, smer **DPO**, za nedoločen čas
- **2 SPECIALNIH PEDAGOGOVI**, smer **DPO**, za določen čas
- **SPECIALNEGA PEDAGOGA**, smer **DPO** za delo v oddelku podaljšane bivanja, za določen čas

Vsa dela in naloge razpisujemo za poln delovni čas.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev in s kratkim življenjepisom pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA ORGANIZACIJA LAŠKO

razpisuje dela in naloge:

- A — **DIREKTORJA** delovne organizacije
- B — **VODJO RAČUNOVODSTVA**

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje in imeti:
Pod A:

1. v skladu z Zakonom o osnovni šoli ustrezno pedagoško izobrazbo
2. najmanj 5 let delovnih izkušenj pri opravljanju individualnih slovodnih del in nalog v vzgoji in izobraževanju, za predmetni učitelja oziroma 3 leta za profesorja
3. organizacijske sposobnosti in biti družbeno politično dejaven

Pod B: višjo ekonomsko šolo in 3 leta delovnih izkušenj ali strokovno ekonomsko šolo in 5 let delovnih izkušenj na takih in podobnih delih in nalogah.

Kandidata za razpisana dela in naloge bosta izbrana za 4 leta.

V TOZD OŠ **PRIMOŽA TRUBARJA LAŠKO**:

- A — **RAVNATELJA** osnovne šole
- B — **POMOČNIKA RAVNATELJA** osnovne šole

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še posebne pogoje, določene z Zakonom o osnovni šoli, in imeti najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju. Kandidata bosta izbrana za 4 leta.

Stanovanj ni.

Izbrani kandidati bodo začeli delo 1. septembra 1986.

Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Vzgojno-izobraževalna organizacija Laško, Titova 28 (za razpisno komisijo).

Vsi, ki se bodo prijavili na razpis, bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

GLASBENA ŠOLA SEŽANA

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA KITARE**
 - **UČITELJA FLAVTE**
 - **UČITELJA TROBIL**
- za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po Zakonu o glasbenih šolah. Začetek del 1. 9. 1986.

Prijave z dokazili o strokovnosti in s kratkim življenjepisom sprejemamo 8 dni po objavi razpisa na naslov: Glasbena šola Sežana, Prešernova 41, o izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

Zbor delovne skupnosti
GLASBENE ŠOLE KAROL PAHOR PTUJ, Hrvatski trg 3,

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA KLAVIRJA, P ali PRU**
- **UČITELJA KITARE, PRU ali STU**
- **UČITELJA KLARINETA, P ali PRU**
- **UČITELJA v dislociranem oddelku Kidričevo ZA POUK KITARE, KLAVIRJA, HARMONIKE, PIHAL IN TROBIL, P ali PRU**

Začetek dela 1. 9. 1986.

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.

Prijavljene kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

POPRAVEK

TOZD GLASBENA ŠOLA SLOVENSKE KONJICE

razpisuje za določen čas dela in naloge:

- **UČITELJA ZA NAUK O GLASBI** od 1. 9. 1986 do 30. 6. 1986, nadomeščanje učiteljice, ki bo na porodniškem dopustu — za nedoločen čas, kot je bilo po pomoti objavljeno dne 28. aprila 1986 v Prosvetnem delavcu.

POPRAVEK

SREDNJA TEKSTILNA ŠOLA SEVNICA

razpisuje prosta dela in naloge

- **VZGOJITELJA** za nočno delo v domu pri šoli, za nedoločen čas, polovičnim delovnim časom; pogoji: višja strokovna izobrazba in pedagoške smeri.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na tajništvo šole. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 15 dneh po opravljeni izbiri.

35. OBLETNICA MATURE

Maturantke 4. b letnika ljubljanskega učiteljskega centra 1950/51 se bodo zbrale ob 35. obletnici mature v Ljubljani, na Vrhovcih v gostišču čarič (300 m od končne postaje proge 14 mestnega prometa), in sicer soboto, 28. 6. 1986 ob 11. uri.

Za pripravljalni odbor

Julči Strnad-Zorn

Bratovševa ploščad 20, Ljubljana

prosvetni
delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor
Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije
— Izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Bo-

gdan Cepič, Tea Dominko, Leopold Kejžar, Franci Kržan, Marjana Kunej, Vida Nered, Albin Pučlin, Alenka Pučko, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentinčič, Viktor Žorž

Direktor: Jože Valentinčič

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko

Troha, Jože Valentinčič, Marija Velikonja, Majda Vujović

Uredništvo: Jože Valentinčič; glavni urednik, Marjana Kunej; odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.

Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za leto 1986 znaša 1200 din za posameznike in 2200 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša letna naročnina 900 din. Cena posamezne številke je 70 din, pri povečanem obsegu pa 100 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643
Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvoda (glej 7. točko 1. odstavka člena zakona o obdavčitvi proizvodov in storitev v prometu).